

BAARDEGEM DE FALUINTJES

ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK

Maart 2016

Pede R., Klinkenborg S., Verbrugge A. & Cherretté B.

Colofon

Project:

Archeologisch vooronderzoek
Proefsleuvenonderzoek
Baardegem De Faluintjes (15-BAA-DF)
2016/067

Bouwheer:

OCMW Aalst
Gasthuisstraat 40
9300 AALST

Opdrachtgever:

OCMW Aalst
Gasthuisstraat 40
9300 AALST

Uitvoerder:

SOLVA
Intergemeentelijk samenwerkingsverband
voor ruimtelijke ordening en socio-economische expansie
Joseph Cardijnstraat 60
9420 Erpe-Mere

Arne Verbrugge (vergunninghouder)
Ruben Pede (archeoloog)
Sigrid Klinkenborg (archeoloog)
Bart Cherretté (coördinatie)
Wim Vanrolleghem (technisch assistent)

Wetenschappelijke ondersteuning:

Bart Cherretté

Termijn terreinwerk:

16 – 18 maart 2016

Depotnummer:

D/2016/12.857/2

Afbeelding voorblad: Afgraven van proefsleuven en kijkvensters te Baardegem © SOLVA.

Copyright: Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SOLVA. Alle foto's, tenzij anders vermeld: © SOLVA.

CHRONOLOGIE

☐ Paleolithicum	☐ Oud	1.000.000/500.000 - 250.000 BP
	☐ Midden	250.000 - 38.000 BP
	☐ Jong	38.000 - 14.000 BP
	☐ Finaal	14.000 - 12.000 BP
☐ Mesolithicum	☐ Vroeg	ca. 9500 - 7700 BC
	☐ Midden	7700 - 7000/6500 BC
	☐ Laat	ca. 7000 - ca. 5000 BC
	☐ Finaal	ca. 5000 - ca. 4000 BC
☐ Neolithicum	☐ Vroeg	5300 - 4800 BC
	☐ Midden	4500 - 3500 BC
	☐ Laat	3500 - 3000 BC
	☐ Finaal	3000 - 2000 BC
☒ Bronstijd	☐ Vroege	2100/2000 - 1800/1750 BC
	☐ Midden A	1800/1750 - 1500 BC
	☐ Midden B	1500 - 1050 BC
	☐ Late	1050 - 800 BC
☒ IJzertijd	☐ Vroege	800 - 475/450 BC
	☐ Late	475/450 - 57 BC
☐ Romeinse Tijd	☐ Vroeg	56 BC - 100 AD
	☐ Midden	101 - 300 AD
	☐ Laat	301 - 400 AD
☒ Middeleeuwen	☐ Vroege / Frankisch	401 - 500 AD
	☐ Vroege / Merovingisch	501 - 750 AD
	☐ Vroege / Karolingisch	751 - 900 AD
	☐ Volle	901 - 1200 AD
	☐ Late	1201 - 1500 AD
☒ Post-middeleeuwen	☐ Nieuwe Tijden	1501 - 1800 AD
	☐ Nieuwste Tijden	1801 - heden

KEYWORDS

Onderwerpen

- ☒ Landelijke context
- ☐ Stedelijke context
- ☐ Commercieel gebouw
- ☐ Religieus gebouw
- ☐ Openbaar gebouw
- ☐ Militair gebouw
- ☒ Bewoning
- ☐ Woonhuis
- ☐ Villa
- ☐ Agrarisch gebouw
- ☐ Agrarische structuur
- ☐ Haard
- ☐ Kuil
- ☐ Weg
- ☐ Waterwinning
- ☐ Afwateringsgracht
- ☒ Perceelsgracht
- ☐ Extractie
- ☐ Megalithische structuur

Vondsten

- ☐ Voedselproductie
- ☐ Keramiekproductie
- ☐ Metallurgie
- ☐ Artisanaat
- ☐ Begraving
- ☐ Funeraire structuur
- ☐ Lithisch materiaal
- ☒ Botmateriaal
- ☒ Keramiek
- ☐ Staalname
- ☒ Bouwmateriaal
- ☐ Metaal
- ☐ Glas
- ☐ Hout
- ☐ Kunststof
- ☐ Textiel
- ☐ Leder
- ☐ Natuursteen
- ☐ Technisch aardewerk
- ☐ Touw

Post-excavation onderzoek

- ☐ Gebruikssporenanalyse
- ☐ Materiaalstudie
- ☐ C14-datering
- ☐ Archeomagnetisch
- ☐ Dendrochronologisch
- ☐ Optisch gestimuleerde luminescentie
- ☐ Biochemisch analytisch
- ☐ Fysico-chemisch analytisch
- ☐ Diatomeeën
- ☐ Palynologisch
- ☐ Zaden en vruchten
- ☐ Hout
- ☐ Anthracologisch
- ☐ Gewervelde diersoorten
- ☐ Insecten en mijten
- ☐ Malacologisch
- ☐ Bodemkundig
- ☐ Fysisch antropologisch
- ☐ Geografisch
- ☐ Geomorfologisch
- ☐ Geologisch
- ☐ Conservatie
- ☐ Restauratie

INHOUDSTAFEL

Chronologie.....	3
Keywords.....	4
Inhoudstafel	5
1. Dankwoord	6
2. Inleiding	7
3. Beschrijving van de vindplaats	8
3.1. Vindplaatsgegevens	8
3.2. Topografische, landschappelijke, bodemkundige situering	9
4. Historische en archeologische situering	13
4.1. Historische situering	13
4.2. Archeologische situering	15
5. Onderzoeksopdracht.....	16
5.1. Vraagstelling.....	16
5.2. Randvoorwaarden	17
6. Werkwijze en opgravingsstrategie	18
6.1. Methodologie terreinwerk.....	18
6.2. Methodologie verwerking	19
7. Beschrijving van het archeologisch onderzoek	21
7.1. Inleiding	21
7.2. Metaaltijden	21
7.3. Middeleeuwen	22
7.4. Post-middeleeuwen	28
7.5. Ongedateerde en (mogelijk) natuurlijke sporen	29
8. Assessment en basisanalyse van de vondsten en stalen	31
8.1. Vondsten.....	31
8.2. Stalen	31
9. Synthese.....	32
9.1. Synthese van de opgravingsgegevens	32
9.2. Evaluatie	33
9.3. Antwoord op de vooropgestelde onderzoeksvragen.....	36
10. Aanbevelingen en geplande vervolgonderzoeken	40
11. Samenvatting.....	41
12. Bibliografie	42
13. Bijlagen.....	43
13.1. Handleiding bij het raadplegen van de bijlagen.....	43
13.2. Lijsten.....	44
13.3. Grondplan	45

1. DANKWOORD

We willen graag alle partners bij dit project bedanken voor de vlotte samenwerking, met name het OCMW van Aalst en het agentschap Onroerend Erfgoed.

2. INLEIDING

Het OCMW Aalst plant op een terrein langs Baardegem-Dorp de realisatie van een **woonzorgcentrum**. Binnen het projectgebied wordt een gedeelte voorbehouden als groenzone en worden tevens de bestaande bomen en groenpartijen zo veel als mogelijk opgenomen. Tot in 2006 waren er aan de kant van Baardegem-Dorp schoolgebouwen aanwezig. Op het terrein is hiervan nog een gebouw behouden.

Het projectgebied is in totaliteit ca. 1,12 ha groot (zonder groenzone ca. 7700m²) en wordt gekenmerkt door de bodemseries Ldcz (vochtig zandleem) centraal in het gebied, bebouwde zone (OB) aan de straatzijde en vergraven terrein (OT) aan de achterzijde. Het **archeologisch potentieel** van het terrein is gekoppeld aan de landschappelijke ligging op een zandleemrug, de historische ligging vlakbij de (mogelijk) vroegmiddeleeuwse kern van Baardegem en het grotendeels onbebouwde terrein.

Het agentschap Onroerend Erfgoed adviseerde voor dit terrein een archeologisch vooronderzoek door middel van **proefsleuven**. Verspreid over de verschillende percelen en met een onderlinge afstand van maximaal 15 meter, laten proefsleuven aangevuld met kijkvensters, toe een eerste inschatting te maken van de archeologische waarde van de te ontwikkelen terreinen.

Dit **rapport** vormt de neerslag van het proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in maart 2016. Hoofdstuk 3 en 4 zijn een bespreking van respectievelijk de geografisch/bodemkundige en de archeologisch/historische context van de onderzochte terreinen. Hierbij komen ook de reeds gekende archeologische relictten in de onmiddellijke omgeving aan bod (hoofdstuk 4). Hoofdstuk 5 bespreekt de onderzoeksopdracht en in hoofdstuk 6 volgt een beschrijving van de gehanteerde methodologie. Hoofdstuk 7 geeft de resultaten van het onderzoek weer. Hoofdstuk 9 tot en met 11 omvatten respectievelijk een synthese, een bespreking van de aanbevelingen omtrent het vervolgonderzoek en een samenvatting. Hierna zijn de bibliografie en de bijlagen te vinden.

3. BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS

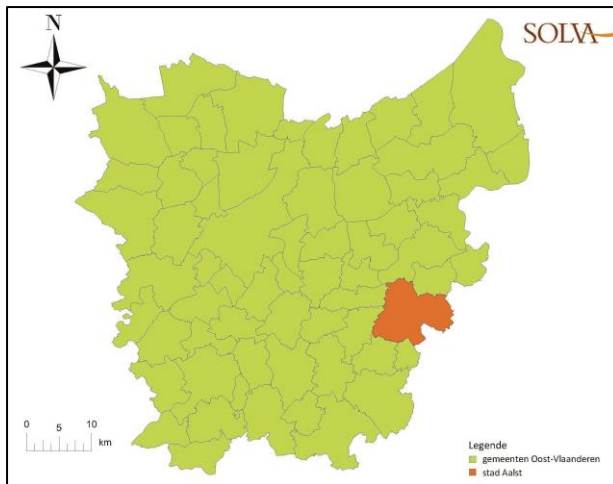
3.1. Vindplaatsgegevens

1. Administratieve gegevens	
Opdrachtgever:	
Uitvoerder:	SOLVA Intergemeentelijk samenwerkingsverband voor ruimtelijke ordening en socio-economische expansie Joseph Cardijnstraat 60 9420 Erpe-Mere
Vergunninghouder:	Arne Verbrugge
Beheer en plaats opgravingsarchief:	SOLVA, dienst Archeologie Industrielaan 25b 9320 Erembodegem
Beheer en plaats vondsten en stalen:	SOLVA, dienst Archeologie Industrielaan 25b 9320 Erembodegem
Projectcode:	15-BAA-DF (2016/067)
Vindplaatsnaam:	Baardegem-De Faluintjes
Locatie:	Baardegem, Baardegem-Dorp
Lambertcoördinaat 1:	X:134147,7646; Y:182824,9642
Lambertcoördinaat 2:	X:134182,3610; Y:182884,2897
Lambertcoördinaat 3:	X:134287,7225; Y:182791,9700
Lambertcoördinaat 4:	X:134236,2335; Y:182715,4977
Kadaster:	Afdeling 9, Sectie C, Perceelsnummers: 370b, 371t en 371n
Termijn:	16-18 maart 2016

2. Onderzoeksopdracht	
Verwijzing naar de bijzondere voorwaarden:	Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Aalst, Baardegem-Dorp
Omschrijving archeologische verwachtingen:	Zie 4.2
Wetenschappelijke vraagstelling:	Zie 5.1
Oorzaak voor de ingreep in de bodem:	Bouw nieuw woonzorgcentrum
Eventuele randvoorwaarden:	Zie 5.2

3. Raadpleging van specialisten	
Omschrijving van de inbreng als hun advies werd ingewonnen bij substantiële staalname:	/
Omschrijving van de inbreng als zij betrokken worden bij de conservatie:	/
Omschrijving van de algemene wetenschappelijke advisering door externe personen:	/

3.2. Topografische, landschappelijke, bodemkundige situering

Figuur 1: situering van Aalst in Oost-Vlaanderen

Baardegem is een deelgemeente van Aalst en is ongeveer 8 km ten oosten van het Aalsterse stadscentrum gelegen (fig. 1). Het projectgebied zelf situeert zich vlakbij de dorpskern van Baardegem, ongeveer 200 m ten noordoosten van de Sint-Margarethakerk (fig. 2). Algemeen bevindt het gebied zich nabij de Dendervallei, die ter hoogte van Aalst de overgang maakt van een vrij brede vlakte (ten noorden van Aalst) naar een smalle doorgang doorheen het Schelde-Dender interfluvium en Dender-Zenne interfluvium (ten zuiden van Aalst)¹.

Deze zone ligt op de overgang van het Midden-Vlaams glooiend zandleemdistrict naar het Zuid-Vlaamse lemig heuveldistrict. Er situeren zich enkele lagere heuvelkammetjes met een west-oost oriëntatie die uitlopers zijn van het zuidelijk gelegen **Zuid-Vlaams lemig heuveldistrict** waartoe ook Baardegem behoort². Op het terrein is een licht niveauverschil merkbaar, de gronden hellen hierbij af in oostzuidoostelijke richting (fig. 3).

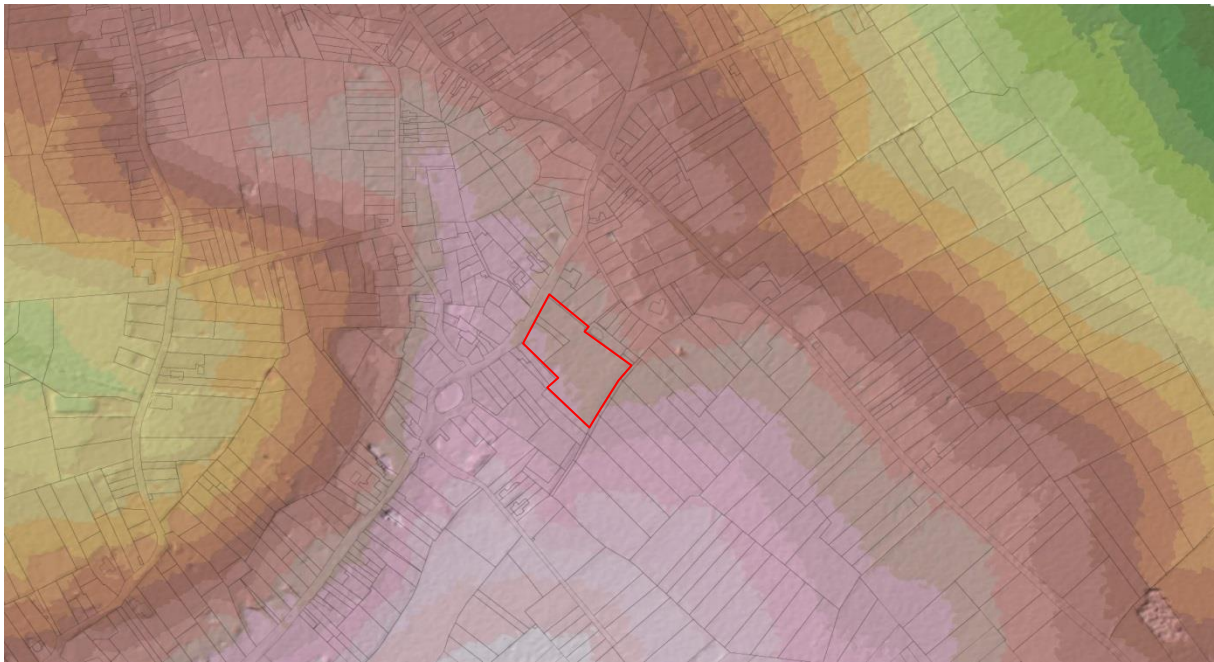

Figuur 2: uittreksel uit de topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (rode kader) (bron: ngi.be)

1 Sevenant *et al.* 2002, 40.

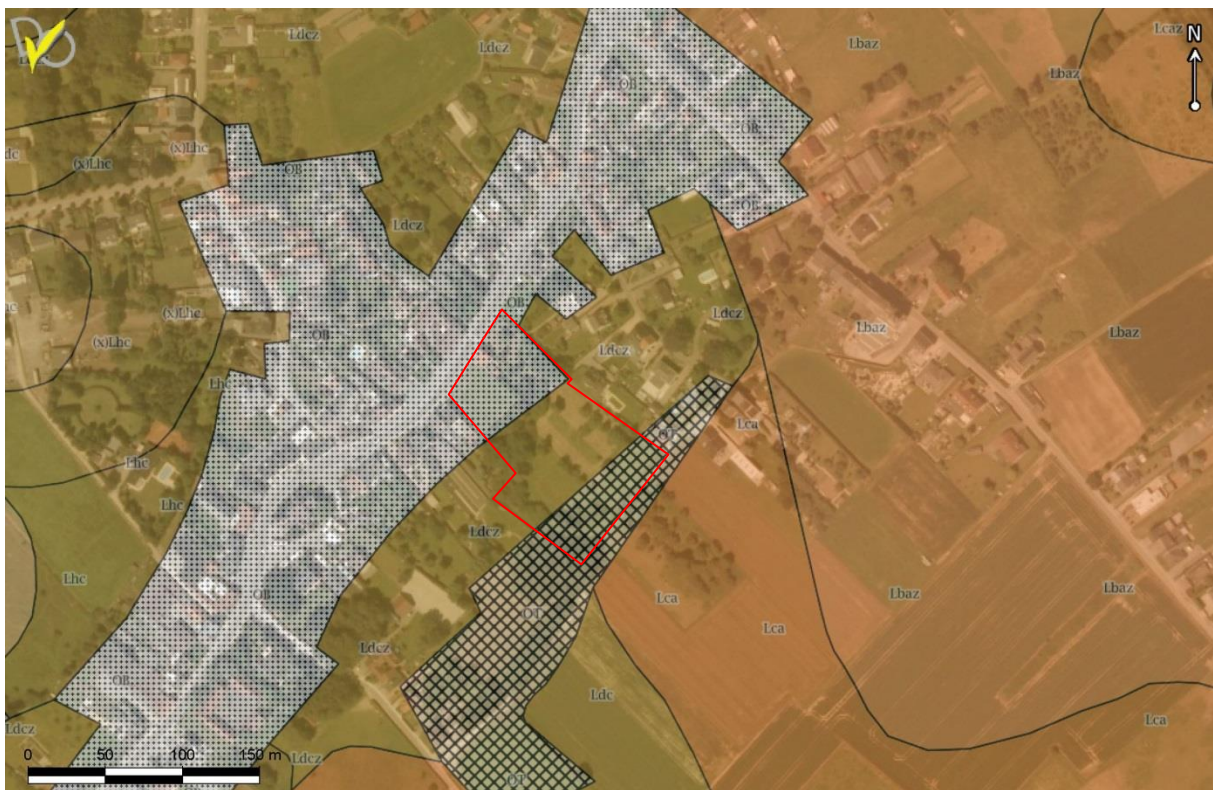
2 Sevenant *et al.* 2002, 146.

Figuur 3: hoogtemodel van dorpscentrum van Baardegem met aanduiding van projectgebied (rode kader)

Langs de straatzijde (Baardegem-Dorp) staat het projectgebied **gekarteerd** als bebouwde zone (OB) en langs de achterzijde (zuidoostelijk deel) als vergraven gronden (OT) (fig. 4). De overige delen van het terrein bestaan uit een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Ldcz).

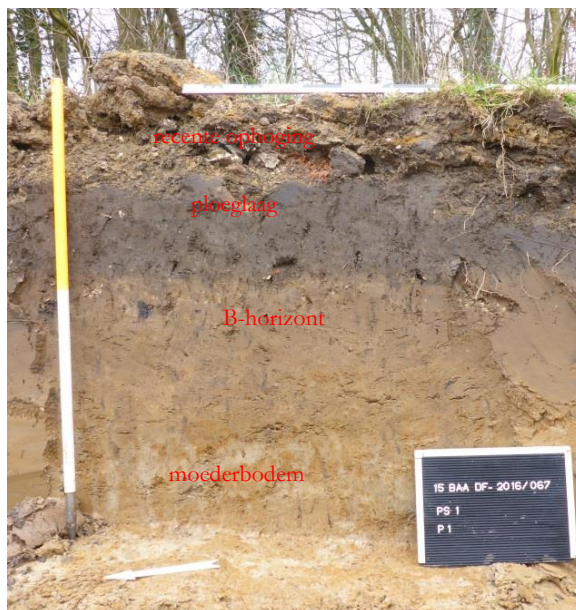

Figuur 4: uittreksel uit de bodemkaart met aanduiding van het projectgebied (rode kader) (bron: dov.vlaanderen.be)

Dit correspondeert grotendeels met hetgeen bij het terreinwerk is vastgesteld. Over een groot deel van het projectgebied is een **textuur B horizont** aanwezig (fig. 5 en 6). Hierboven bevindt zich een **ploeglaag** die op de percelen langs de straatzijde (Baardegem-Dorp) soms afgedekt is door een recente puinige ophogingslaag, vermoedelijk afkomstig van het uitspreiden van het bouwpuin bij de afbraak van de schoolgebouwen. Vlakbij de straat Baardegem-Dorp vertoonden het archeologisch profiel en het grondvlak talrijke verstoringen (fig. 7, 8 en 9).

Doorgaans situeert het eerste leesbare **archeologische niveau** (moederbodem: vrij natte zandleem) zich op ongeveer 0,6-0,7m diepte. Het bodemprofiel in proefsleuf 6 toont een dunne, grijze laag boven de ongestoorde bodem. Het is niet duidelijk of het hier om een (natuurlijk/antropogeen) spoor of mogelijk een aanzet van een colluviale laag gaat. Het zuidoostelijk deel van het terrein – dat gekarteerd staat als sterk vergraven gronden – bleek bij het terreinwerk grotendeels onder water te staan. Er was tevens een duidelijk hoogteverschil aanwezig tussen dit deel en de rest van het terrein. Een buurtbewoner wist te vertellen dat de ondergrond in dit gedeelte ontgonnen was in de vorige eeuw. De archeologische vaststellingen in proefsleuf 10 leken er echter op te wijzen dat de bodemopbouw nog grotendeels intact was.

De afwezigheid van duidelijke colluviale lagen, de aanwezigheid van enkele boomvallen en enkele oudere, vrij goed bewaarde sporen suggereren dat **weinig erosie** heeft plaatsgevonden op het terrein en dat het bodemarchief, behalve vlakbij de straat Baardegem-Dorp, vrij goed bewaard is gebleven.

Figuur 5: bodemprofiel (proefsleuf 1) met aanduiding van de lagen

Figuur 6: bodemprofiel (proefsleuf 6) met aanduiding van de lagen

Figuur 7-9: Zicht vanuit het noordwesten op de verstoringen in respectievelijk proefsleuf 1, 2 en 4 langs de straatzijde (Baardegem-Dorp).

4. HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE SITUERING

4.1. Historische situering

Baardegem verschijnt voor het eerst in de bronnen in 1180 als "Bardenghien" en vormde tot 1258 met Meldert één parochie, afhankelijk van de Abdij van Affligem³. De naamgeving 'Baardegem' behoort tot de groep van de -gem toponiemen, waarvan het ontstaan doorgaans in de vroege middeleeuwen gesitueerd is.

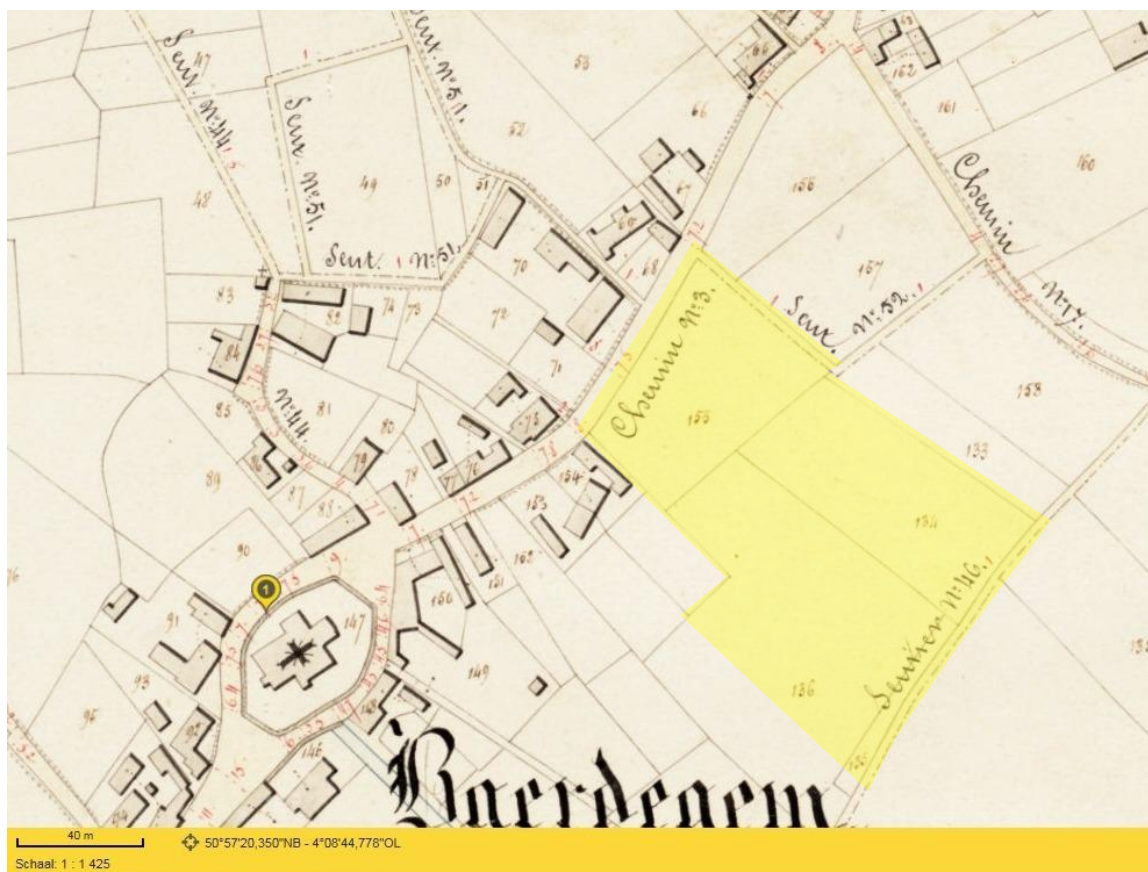
Op de historische kaarten is het dorpscentrum en het projectgebied net ten oosten ervan goed te herkennen. De kaarten laten allemaal een vrijwel gelijkaardige situatie zien. Op de Ferrariskaart (1771-1778) (fig. 10), de Atlas der Buurtwegen (1841) (fig. 11) en de Poppkaart (fig. 12) is bewoning aanwezig langsheen Baardegem-Dorp. De straatzijde van het projectgebied is echter vrij van bewoning. Deze en ook de achterliggende percelen lijken hoofdzakelijk in gebruik als **landbouw- of weidegronden**. Enkel op de Ferrariskaart is langs de noordoostelijke zijde een gebouw zichtbaar. Het is duidelijk dat de huidige wandelpaden ten noordoosten en ten zuidoosten teruggaan op oudere (veld)wegels/perceleringen. Opvallend is de aanwezigheid van verschillende 'kouters' rondom het dorpscentrum van Baardegem: Hoevenkouter, kleinen Molenkouter, groten Molenkouter, kerkhofs Kouter,... Ook het min of meer rechthoekige gebied 'Steenland' ten noordwesten trekt hierbij de aandacht. De dorpskern zelf wordt gedomineerd door de Sint-Margarethakerk die minstens tot de laat-romaanse periode terug te voeren is⁴.

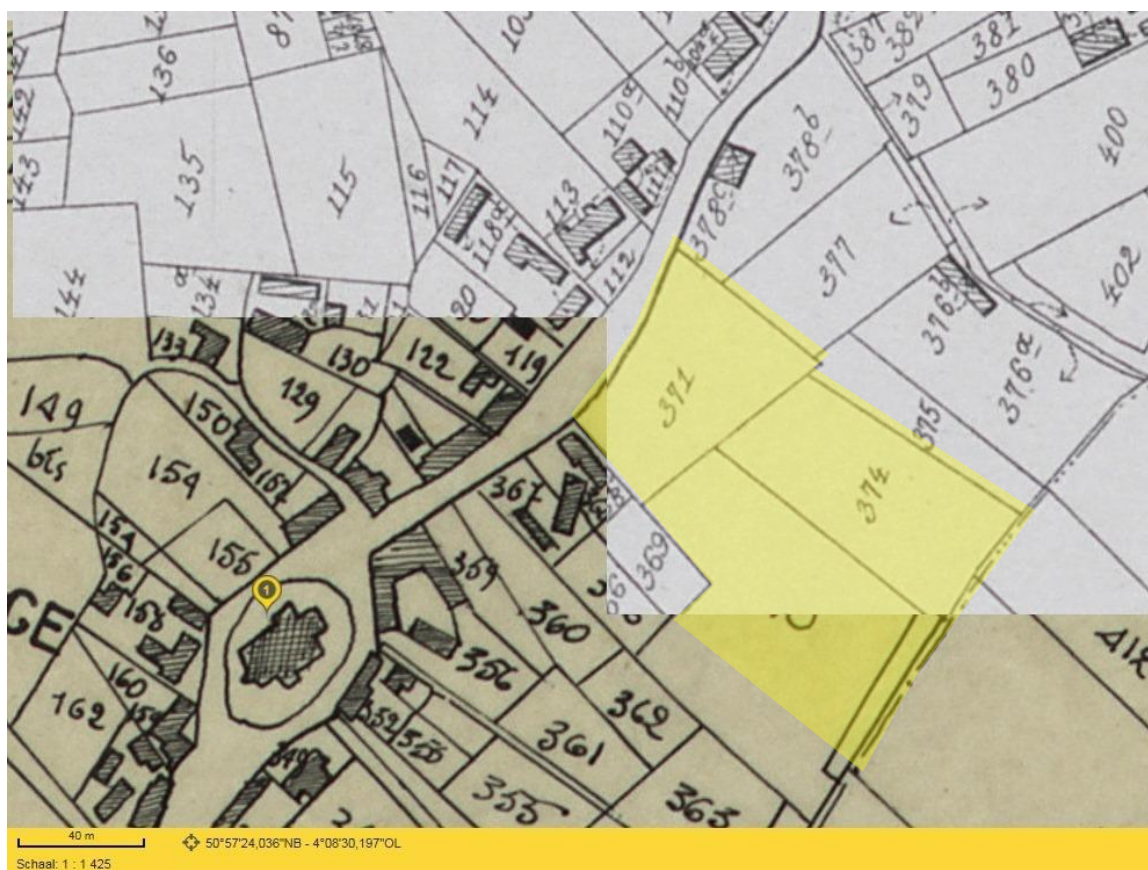
Figuur 10: Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (geel) (bron: geopunt.be)

³ <https://inventaris.onroerendergoed.be/dibe/geheel/120310>

⁴ <https://inventaris.onroerendergoed.be/dibe/relict/308>

Figuur 11: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied (geel) (bron: geopunt.be)

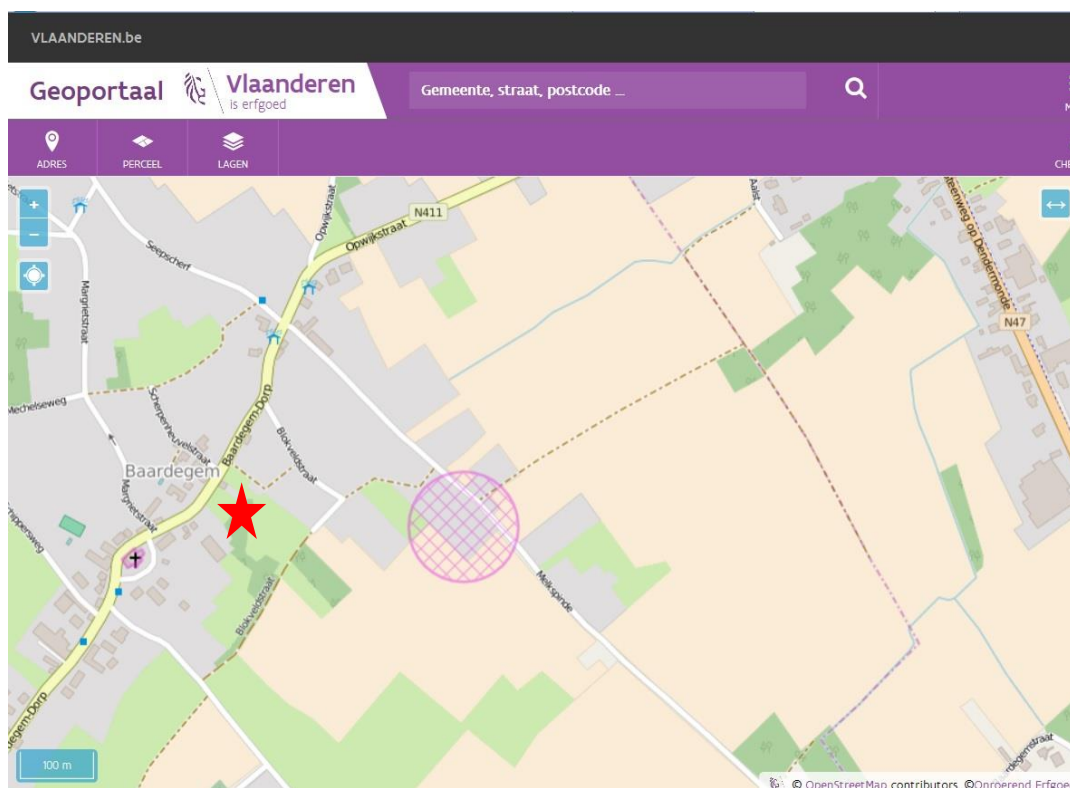
Figuur 12: Poppkaart met aanduiding van het projectgebied (geel) (bron: geopunt.be)

4.2. Archeologische situering

De **regio tussen Schelde en Dender** heeft de voorbije jaren bij diverse onderzoeken blijk gegeven van een hoge densiteit aan archeologische sites. Het gaat hierbij niet enkel om de veelvuldige historische kernen maar tevens om talrijke sites in het buitengebied. Veldprospectie gaf eerder al aan dat de vruchtbare leembodems in het gebied een hoog archeologisch potentieel hadden. Met het systematische archeologieonderzoek in kader van bouw- en verkavelingsdossiers is de voorbije jaren de archeologische kennis van het gebied sterk toegenomen. Het dient opgemerkt dat de meeste van deze sites voorheen volstrekt ongekend waren, en enkel door archeologisch terreinwerk aan het licht kwamen.

Tot nog toe gebeurde slechts weinig archeologisch onderzoek te **Baardegem**. We vermelden enkele vondsten in vuursteen uit het neolithicum in de ruime omgeving rond het dorpscentrum⁵. Er wordt tevens een (pre-?)Romeinse nederzetting vermoed⁶. Een paar 100 m ten oosten van het projectgebied situeert zich de *Moulin de Baerdeghem* (fig. 13, CAI-locatie 30835), een windmolen die goed herkenbaar is op de postmiddeleeuwse kaarten (Ferraris, Atlas der Buurtwegen,...). Vermoedelijk wordt het huidige Baardegem en het omliggende cultuurlandschap echter gevormd in de loop van de vroege en volle middeleeuwen. De naamgeving van het dorp en de omliggende kouters lijken hierop te wijzen. In dit kader vermelden we de vindplaats te Erembodegem Zuid IV waar naast sites uit de bronstijd, ijzertijd en Romeinse periode ook bewoning uit diverse fasen van de middeleeuwse periode gevonden werd⁷. Deze site kent een gelijkaardige landschappelijke inplanting aan de rand van verschillende kouters en wordt geïnterpreteerd als een ‘ontginnerskern’ die vermoedelijk sinds de Karolingische periode het omliggende landschap in cultuur bracht. Het gaat echter om een bewoningskern die geen duidelijke opvolging kende en om ongekende redenen ophield te bestaan.

Figuur 13: uittreksel uit de CAI met aanduiding van het projectgebied (rode ster) (bron: Onroerend Erfgoed)

⁵ Pieters 1985, 18-19; Pieters 1988, 9-11.

⁶ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/120310>

⁷ De Graeve *et al.* 2012; Van de Vijver *et al.* 2008.

5. ONDERZOEKSOPDRACHT

5.1. Vraagstelling

Doel van de prospectie met ingreep in de bodem is een **archeologische evaluatie** van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen).

Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Zijn er tekenen van erosie?
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van een occupatie?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja;
  - Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
  - Wat is de omvang?
  - Komen er oversnijdingen voor?
  - Wat is het, geschatte, aantal individuen?
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan een vroegmiddeleeuwse oorsprong van Baardegem?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?
- Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
  1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
  2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?

- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
  - Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig?
- Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

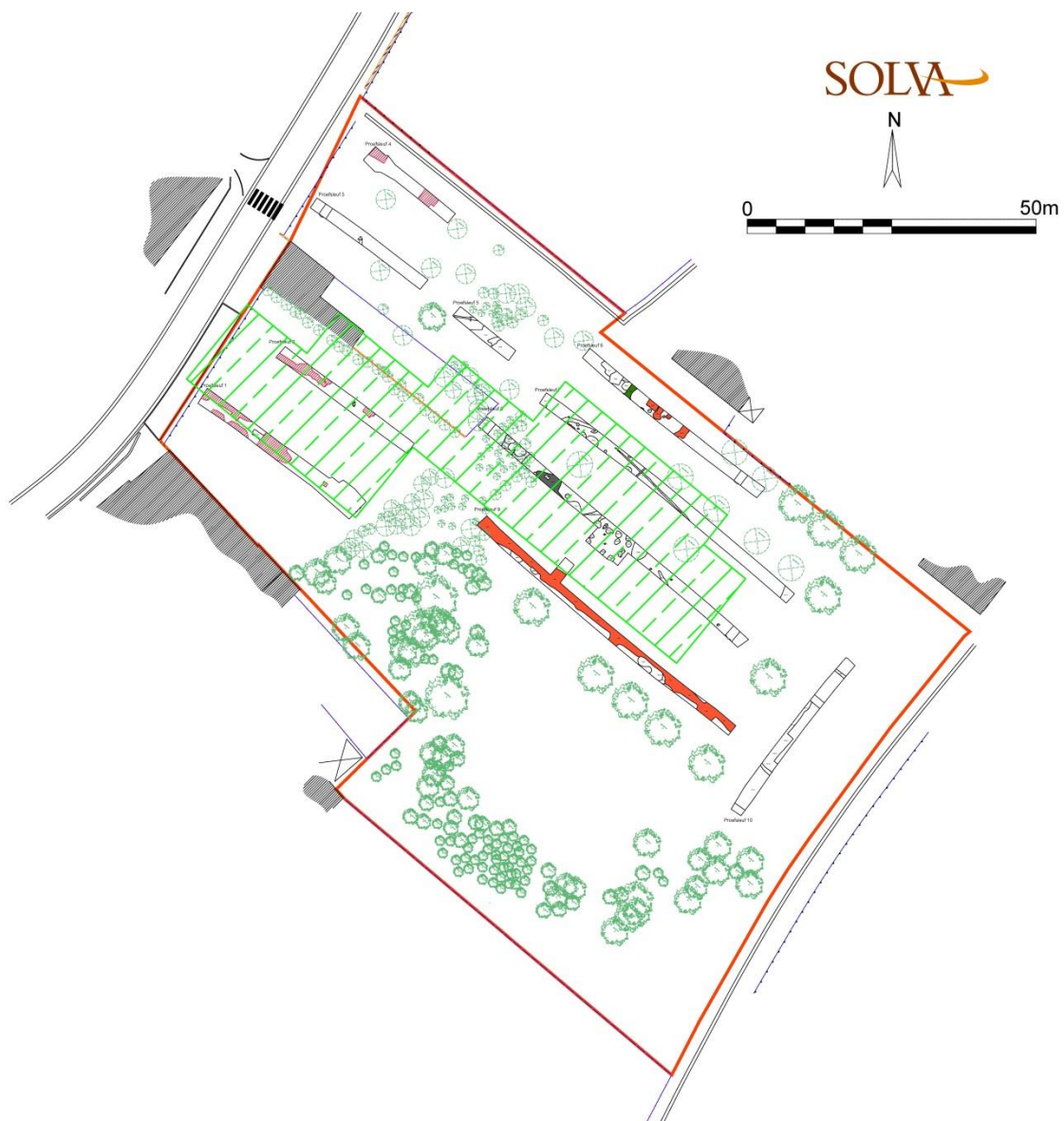
5.2. Randvoorwaarden

De bijzondere voorwaarden bevinden zich in bijlage.

6. WERKWIJZE EN OPGRAVINGSSTRATEGIE

6.1. Methodologie terreinwerk

Om een zicht te krijgen op de eventuele aanwezigheid van archeologische sporen zijn binnen het onderzoeksgebied in totaal **10 proefsleuven** aangelegd met een onderlinge tussenafstand van maximaal 15 meter (as op as) en een breedte van 2 m. De oriëntatie is hoofdzakelijk noordwest-zuidoost (proefsleuf 1-9), proefsleuf 10 is zuidwest-noordoost gericht. Het oorspronkelijke sleuvenplan, zoals besproken op de startvergadering kon niet steeds gevolgd worden gezien de aanwezigheid van bomen. De effectief afgegraven oppervlakte bedraagt 844,2 m² (in plaats van 781,31 m² bij het oorspronkelijk sleuvenplan). Een graafmachine legde de sleuven machinaal aan en dit onder begeleiding van een archeoloog. Om inzicht te verwerven in de functie van sommige sporen en hun ruimtelijke en chronologische samenhang zijn de sleuven soms lokaal uitgebreid.

Figuur 14: sleuvenplan met de aanduiding van de locatie van het woonzorgcentrum (groene arcering) en de te behouden/verwijderen bomen

De sleuven zijn afgegraven tot op de moederbodem (zandige leem). De sporen zijn manueel opgeschaafd, gefotografeerd, beschreven en topografisch ingemeten. Een aantal sporen zijn gecoupeerd met als doel de

aard en datering ervan te kunnen bepalen. De coupes zijn eveneens gefotografeerd, ingetekend en beschreven. Alle vondsten kregen een identificatienummer. Op regelmatige afstanden en indien er geen archeologische sporen aanwezig zijn, zijn profielputten aangelegd om een beter beeld te krijgen van de bodemopbouw. Elk profiel is gefotografeerd en per laag beschreven. Van alle sleuven en profielen is de precieze locatie topografisch ingemeten. Bij de verwerking zijn alle spoorbeschrijvingen, plannen, foto's, vondstbeschrijvingen en –behandelingen ingevoerd in de archeologiedatabank van SOLVA⁸.

6.2. Methodologie verwerking

Het gebruik van **gestandaardiseerde fiches** en een gestandaardiseerde nummering van de sporen en de lagen in een spoor – en alles wat daarmee samenhangt (foto's, plannen, vondsten) – heeft niet alleen te maken met het stroomlijnen van de registratie op het veld, maar ook met de verwerking van deze gegevens tijdens de rapportage.

De dienst archeologie van SOLVA heeft in de loop van 2009 de ontwikkeling van een **databank** geïnitieerd. Haar doel is het kunnen zowel invoeren en opslaan, als raadplegen en beheren van alle gegevens – velddata en externe informatie – in één systeem. Daarenboven is het de opzet om met de databank overzichtelijke lijsten te kunnen genereren, die als bijlagen kunnen dienen in de rapporten. Deze databank is geen star gegeven, maar een 'ongoing' project, te meer nu ook de stap is gezet naar een volledig digitale registratie op het terrein.

De absolute basis van de databank, de kleinste atomaire eenheid als het ware, is het **spoor**. Deze kleinste eenheid valt uiteen in acht types: 'laag', 'muur', 'vloer', 'skelet', 'hout', 'vondst', 'vertical feature interface' of 'VFI' en 'horizontal feature interface' of 'HFI'. Voor elk type spoor bestaat één gestandaardiseerde fiche in de databank. Aan deze kleinste eenheid wordt alles gekoppeld: tekeningen, foto's én vondsten. Bovendien worden op dit niveau de eerste relaties gelegd tussen de sporen onderling: een spoor 'is recenter', 'is ouder', 'gelijktijdig met' of 'hetzelfde als' een ander spoor.

Op een tweede niveau in de databank staan de **contexten**. Contexten groeperen één of meerdere sporen. Elke context krijgt een individueel nummer, namelijk het nummer van het eerste spoor dat tot deze context behoort. Het is evenwel zo dat niet elk spoor noodzakelijk deel uitmaakt van een context. Verstoringen en 'negatieve sporen', sporen die na couperen geen of een natuurlijk spoor blijken te zijn, worden niet tot het niveau van een context gebracht, maar bestaan enkel tot op het spoorniveau. De tekeningen, foto's en vondsten die gekoppeld zijn aan een spoor worden door de databank automatisch verbonden aan de context waartoe ze behoren. Vanuit dit contextniveau kan men dus makkelijk navigeren in de verschillende sporen van die context en waaraan de vondsten, tekeningen en foto's verbonden zijn. Op dit niveau laat de databank eveneens toe chronologische/stratigrafische relaties te leggen tussen de contexten onderling.

Het derde niveau in de databank bevat de **structuren**. Structuren groeperen op hun beurt één of meerdere contexten. Ook zij krijgen een individueel nummer, met name het eerste contextnummer dat tot deze structuur behoort. Indien bijvoorbeeld een gebouwplattegrond (structuurniveau) is vastgesteld, bestaande uit verschillende paalsporen (contextniveau), dan zal deze gebouwplattegrond het nummer dragen van een

---

⁸ De archeologiedatabank van SOLVA omvat alle informatie die op terrein ingezameld wordt (spoorfiches, plannen, foto's,...) alsook de vondsten. Op basis van deze basisinformatie worden tevens contexten en structuren gecreëerd, alsook diverse bijlagen (rapporten, rapport natuurwetenschappelijk onderzoek...). De databank beheert zodoende alle opgravingsdata ingezameld op projecten die door SOLVA worden uitgevoerd. Ze is te allen tijde te consulteren op de bureaus van SOLVA.

context (een paalspoor) die deel uitmaakt van deze structuur. Elk paalspoor (contextniveau) kan op zijn beurt bestaan uit een paalkern (spoorniveau) en een insteek (spoorniveau). Opnieuw is het zo dat niet elke context tot een structuur hoeft te behoren. De databank groepeerde onder een structuur telkens de tekeningen, foto's en vondsten die gekoppeld zijn aan de contexten die deel uitmaken van de structuur. Opnieuw is vanuit het structuurniveau gemakkelijk te navigeren tussen de verschillende contexten die ertoe behoren en zo, verder afdalend, uiteindelijk tussen de verschillende sporen. Op dit niveau kunnen eveneens chronologische/stratigrafische relaties gelegd worden tussen structuren.

In het geval dat het een rapportage van een **vooronderzoek** betreft, worden sporen in principe *niet* aan een context (en bij uitbreiding een structuur) toegewezen. Contexten en structuren worden pas aangemaakt op het moment van een archeologische opgraving, aangezien op dat ogenblik alle beschikbare informatie aanwezig is, en dit dus dan wel een zinvolle oefening is. Tijdens een vooronderzoek zijn heel wat relaties bijvoorbeeld nog niet duidelijk. Het zijn de spoornummers die verder in deze tekst de leidraad vormen.

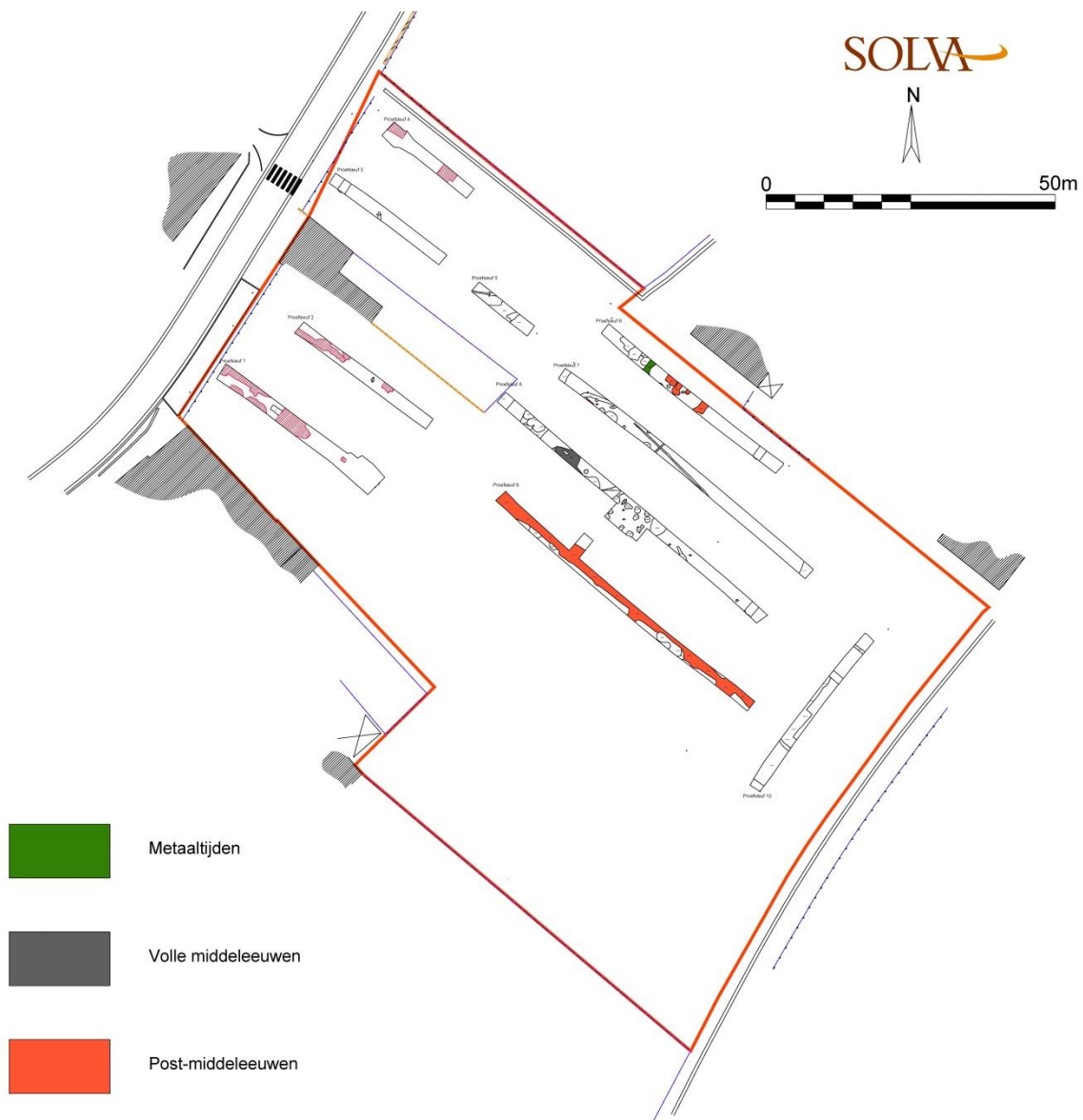
Wat de **vondsten en de staalnames** betreft, wensen we mee te geven dat de databank een uitgebreide mogelijkheid tot determinatie en datering voorziet. Beide gebeuren zoals vermeld op het spoorniveau. Hieraan zijn de verschillende inventarisnummers van de vondsten gekoppeld. Bij het ingeven van de vondsten wordt 'automatisch' een datering gegenereerd, maar deze kan manueel overschreven worden. Dit geldt op spoor-, context- en structuurniveau. De databank laat eveneens toe de vondstgegevens te bevragen en te exporteren naar excel. Bovendien kan voor elke vondst een logboek van de verschillende behandelingen aangemaakt worden.

De databank bevat tot slot alle relevante documenten met betrekking tot een project in een map '**bijlagen**': BVS, rapport, plannen, overzichtsfoto's, rapporten natuurwetenschappelijk onderzoek, totaalplan,...

7. BESCHRIJVING VAN HET ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

7.1. Inleiding

Tijdens het proefsleuvenonderzoek langsheen Baardegem-Dorp zijn een aantal sporen waargenomen (fig. 15). Ze zijn onder te verdelen in verschillende periodes. Mogelijk dateert één spoor uit de metaaltijden. Een grote meerderheid is vermoedelijk algemeen in de middeleeuwen onder te brengen. Daarnaast zijn er ook enkele sporen in de post-middeleeuwen te plaatsen.

Figuur 15: overzicht van de proefsleuven en de aangetroffen sporen

7.2. Metaaltijden

Een spoor is mogelijk in de metaaltijden te dateren. Het gaat vermoedelijk om een greppel (PS6-5) met een noordoost-zuidwest oriëntatie. In de coupe lijkt het spoor uit twee fases te bestaan, beide met een min of meer komvormig profiel (fig. 16). Het is echter niet uitgesloten dat de oudste 'uitgraving' (PS6-13) een natuurlijk spoor betreft. Bij het opschaven van het spoor kwam een scherp handgevormd aardewerk aan het licht (fig. 17). Het oppervlak is quasi niet bewaard, vermoedelijk dateert het uit de metaaltijden.

Figuur 16: coupe AB op PS6-5.

Figuur 17: handgevormde scherf uit PS6-5

7.3. Middeleeuwen

Centraal op het terrein situeert zich een **concentratie aan archeologische sporen** die op basis van enkele vondsten en hun vulling vermoedelijk in de middeleeuwen te plaatsen zijn. Langs de noordelijke zijde lijkt zich een **enclosure** af te lijnen. Spoor PS7-2 is duidelijk als greppel herkenbaar en maakt in deze proefsleuf een bocht richting het zuidwesten (fig. 18, 19 en 20). PS8-6 correspondeert mogelijk met dit spoor. In proefsleuf 9 is de greppel niet meer te volgen gezien de aanwezigheid van een postmiddeleeuws spoor (PS9-1, cfr. *infra*). Ook het verder verloop in proefsleuf 7 is moeilijk, PS7-11 is een

Figuur 18: coupe AB op PS7-2

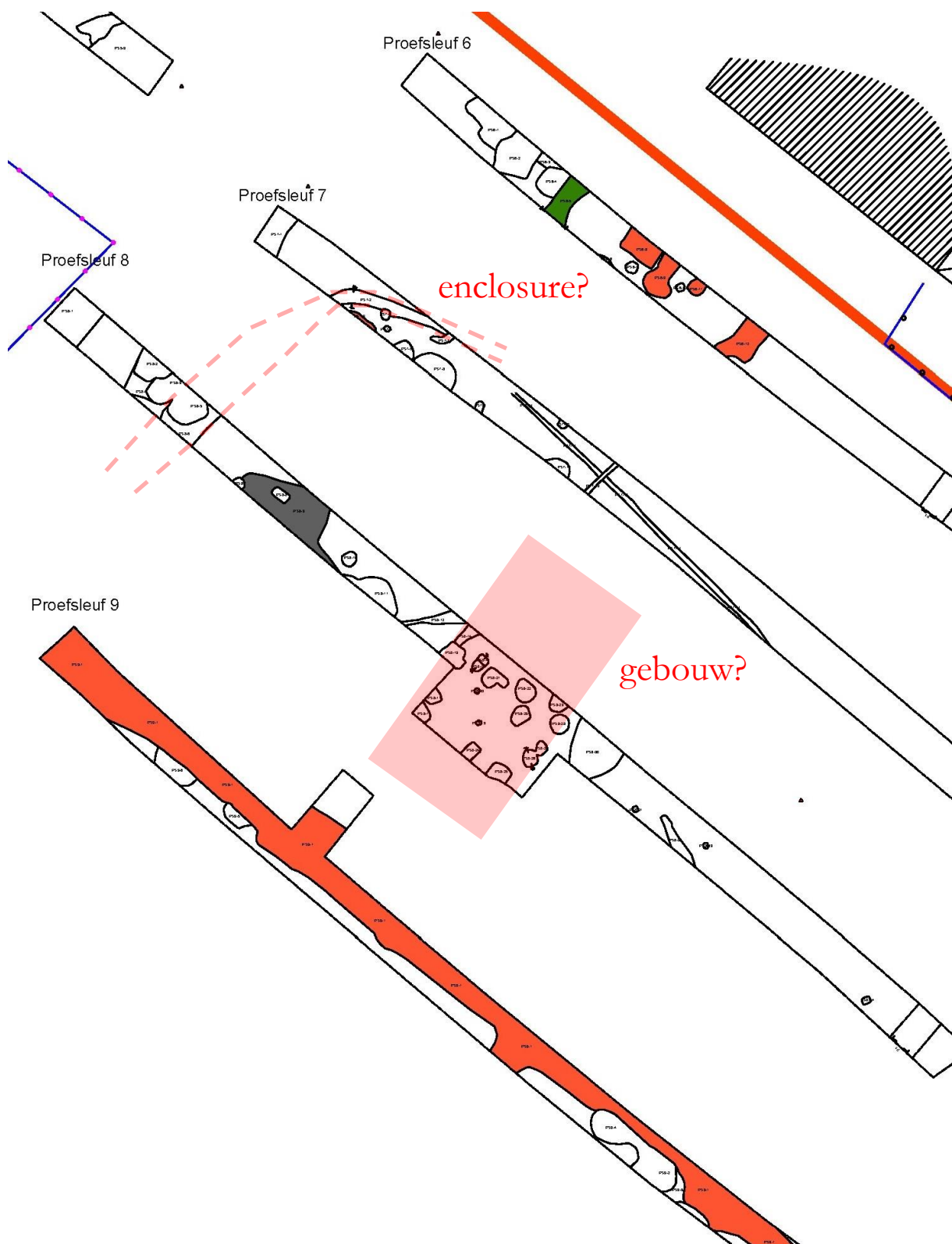

kanshebber maar door de slechtere bewaring van dit spoor is dit niet met zekerheid te stellen. Mogelijk vervolgt PS7-2 een tracé buiten de proefsleuf. Langs de zuidelijke zijde is de mogelijke *enclosure* helemaal twijfelachtig.

Figuur 19: zicht op proefsleuf 7 vanuit het noordwesten met PS7-2 op de voorgrond en PS7-11 op de achtergrond..

Figuur 20: zicht op de sporenconcentratie in proefsleuf 7 en 8

De *enclosure* bakent een reeks van duidelijke sporen af met een grijze tot bruingrijze vulling en soms vrij veel (geconcentreerd) houtskool:

- Proefsleuf 7: spoor 6, 7, 10 (?)

- Proefsleuf 8: spoor 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30

Figuur 21: zicht op proefsleuf 7 met de westelijke uitbreiding

De meerderheid van deze sporen zijn als greppels en kuilen te interpreteren. Een aantal van deze uitgravingen zijn gecoupeerd en geïnterpreteerd als paalkuilen. Ter hoogte van de uitbreiding langs de westelijke zijde van proefsleuf 8 is mogelijk een **gebouwplattegrond** aanwezig (fig. 20 en 21). PS8-26 is mogelijk een paalspoor hoewel geen duidelijke paalkern op te merken is (fig. 22). PS8-15 is in coupe duidelijk te herkennen als paalkern waarbij PS8-16 de insteek vormt (fig. 23). De oriëntatie van deze (en ook overige) sporen verradt misschien een noordoost-zuidwest georiënteerde houtbouwstructuur (fig. 2).

Figuur 22: coupe AB op PS8-26

Figuur 23: coupe AB op PS8-15 en PS8-16.

Deze paalsporen (en bijhorende kuilen) zijn gelegen op een kleine **opduiking** centraal op het terrein dat verder in oostzuidoostelijke richting afhelt. Dit was vrij duidelijk vast te stellen in de proefsleuven die over het algemeen vrij nat waren behalve op de locatie van de paalsporen in proefsleuf 8. Deze ‘droge’ locatie pleit in het voordeel van de eventuele aanwezigheid van een gebouwplattegrond.

De overige sporen betreffen waarschijnlijk losse **kuilen en greppels**. Opvallend hierbij is dat mogelijk een **fasering** in deze sporen aanwezig is. Er zijn oversnijdingen vast te stellen tussen PS7-11 en PS7-13 en tevens tussen PS8-13 en PS8-14.

Zoals hierboven reeds gezegd is de *enclosure* langs de zuidelijke zijde moeilijk te interpreteren. Niettemin valt het op dat de concentratie van sporen stopt ter hoogte van PS8-30. Mogelijk gaat het hier toch om een greppel of gracht die deel uitmaakt van de *enclosure*. Een hypothese is dat er zich een opening/toegang bevindt in de zuidoostelijke hoek van deze hypothetische *enclosure*.

De situatie is langs de westelijke zijde minder duidelijk door de aanwezigheid van een postmiddeleeuws spoor in proefsleuf 9 (PS9-1, cfr. *infra*). De relatie is niet geheel zeker – door de zeer natte omstandigheden in proefsleuf 9 – maar PS9-2, PS9-3, PS9-4, PS9-5 en PS9-6 zijn meer dan waarschijnlijk ouder dan PS9-1 (fig. 24 en 25). Hun respectievelijke grijze en soms houtskoolrijke vullingen sluiten aan bij de voornoemde sporen uit proefsleuf 7 en 8.

Figuur 24: zicht op PS9-4 en de oversnijding met PS9-1

Figuur 25: zicht op PS9-5 en de oversnijding met PS9-1

De **vondsten** uit deze sporenconcentratie zijn uitermate schaars. We vermelden de aanwezigheid van een wandscherfje in middeleeuws, lokaal grijs aardewerk (PS8-9), het is niet duidelijk of het gedraaid of handgevormd is (fig. 26). Voorts kwam in PS8-16 een fragment van een Romeins type *tegula* aan het licht (fig. 27). Ook in PS8-21 bevond zich bouw materiaal van het Romeinse type: een fragment van een *tegula* en een *imbrex*.

Figuur 26: grijs aardewerk uit PS8-9

Figuur 27: bouw materiaal van het Romeinse type uit PS8-16 en PS8-21

7.4. Post-middeleeuwen

In de omgeving van de *enclosure* zijn enkele archeologische sporen vastgesteld die op basis van hun vulling en enkele vondsten waarschijnlijk in de postmiddeleeuwse periode te plaatsen zijn. PS1-1 lijkt omwille van de heterogene vulling vrij recent. In proefsleuf 6 gaat het voornamelijk om **kuilen** (PS6-1, PS6-2, PS6-4, PS6-8, PS6-9 (?) en PS8-11) en **greppels of grachten** (PS6-9 (?) en PS6-12). Wat proefsleuf 7 betreft, rekenen we PS7-1, PS7-4, PS7-5, PS7-8 en PS7-14 tot deze groep. In proefsleuf 8 zijn PS8-1, PS8-2, PS8-3, PS8-4, PS8-5, PS8-7, PS8-8 en PS8-28 vermoedelijk in de postmiddeleeuwse periode te situeren. PS9-1 vormt dan weer een gracht of greppel die overeenstemt met een perceelsgrens die te zien is op de historische kaarten.

Figuur 28: bord in porselein en rood aardewerk uit PS9-1

De **vondsten** uit deze sporen wijzen ontegensprekelijk naar de postmiddeleeuwse periode. In PS6-4 betreft het vier stuks dierlijk botmateriaal, in PS6-8 een wandscherf in steengoed van het type Westerwald, in PS6-9 een fragment van een baksteen, in PS6-11 een wandscherf rood lokaal gedraaid aardewerk en in PS6-12 een bodemscherf in steengoed van het type Westerwald (fig. 29). PS7-3 bevatte een wandscherf rood lokaal gedraaid aardewerk (fig. 30). Tenslotte bracht PS9-1 twee fragmenten van een bord in porselein en een scherf in rood lokaal gedraaid aardewerk aan het licht (fig. 28). De overige sporen zijn

omwille van hun gelijkaardig uitzicht en vulling waarschijnlijk ook in de postmiddeleeuwse periode onder te brengen.

Figuur 29: postmiddeleeuwse vondsten uit verschillende sporen in PS6

Figuur 30: rood aardewerk uit PS7-3

7.5. Ongedateerde en (mogelijk) natuurlijke sporen

In proefsleuf 5 bevinden zich PS5-1 en PS5-2, het zijn sporen die een vrij gelijkaardige bruinige lichtgrijze vulling hebben. PS5-1 betreft een greppel, de interpretatie van PS5-2 is minder duidelijk. Het amorfe uitzicht in het grondplan doet denken aan een fragmentair bewaard **wegdek** waarin enkele karrensporen te herkennen zijn (fig. 31). PS5-2 wordt oversneden door PS5-3, de interpretatie ervan is niet met zekerheid te maken. Mogelijk gaat het om een postmiddeleeuwse perceelsgreppel. De vulling van het spoor sluit aan bij de hierboven besproken postmiddeleeuwse sporen.

Figuur 31: zicht op PS5-2 met mogelijke karrensporen

In proefsleuf 6 is PS6-6 slechts gedeeltelijk aangesneden, hierdoor is de interpretatie en datering twijfelachtig. Hetzelfde geldt voor PS7-3. In proefsleuf 10 werden de vaststellingen bemoeilijkt door het inspoelende water bij het afgraven. Opschaven van de sleuf was onmogelijk aangezien het grondvlak meteen onder water liep. Er kwamen een aantal sporen aan het licht die mogelijk als **kuilen** (PS10-1 en PS10-2, ontginning?) te interpreteren zijn, PS10-3 is waarschijnlijk een greppel. Mogelijk is het zuidwestelijke deel van PS10-2 het verlengde van PS9-1. In geen van deze sporen werden vondsten gedaan, de bruinige vulling suggereert echter een postmiddeleeuwse datering.

In PS2-1 kwamen enkele scherven in handgevormd aardewerk aan het licht (fig. 32). PS2-1 bleek na couperen echter meer dan waarschijnlijk van natuurlijke oorsprong. Hetzelfde kan gezegd worden van PS3-1. In proefsleuf 6 is PS6-3 van twijfelachtige oorsprong. Overige mogelijk **natuurlijke sporen** zijn PS7-9, PS7-12, PS8-31, PS8-32, PS8-33 en PS8-34.

Figuur 32: handgevormde scherven uit PS2-1

8. ASSESSMENT EN BASISANALYSE VAN DE VONDSTEN EN STALEN

8.1. Vondsten

Het **aardewerk** is grotendeels besproken bij het overzicht van de aangetroffen sporen in functie van de datering ervan. Het gaat om materiaal daterend uit de periode van de (vermoedelijk) metaaltijden tot de post-middeleeuwen. Het gaat echter om zeer weinig materiaal en over het algemeen is er een vrij sterke fragmentatiegraad en een lage aanwezigheid van diagnostische elementen. Gezien het hier om een vooronderzoek gaat, zijn er geen contexten volledig opgegraven waardoor geen zicht is op het volledige ensemble per context. Dit geldt uiteraard ook voor de overige vondstcategorieën.

Het **bouwmateriaal** kwam tevens grotendeels ter sprake bij het overzicht van de sporen. Het betreft behalve een baksteenfragmentje, uitsluitend gefragmenteerd dakpanmateriaal van het Romeinse type (*tegula/imbrex*).

Een aantal fragmenten **botmateriaal** zijn goed bewaard en van dierlijke oorsprong. Ze komen uit een (vermoedelijk) postmiddeleeuwse kuil.

8.2. Stalen

Er zijn **geen stalen** genomen.

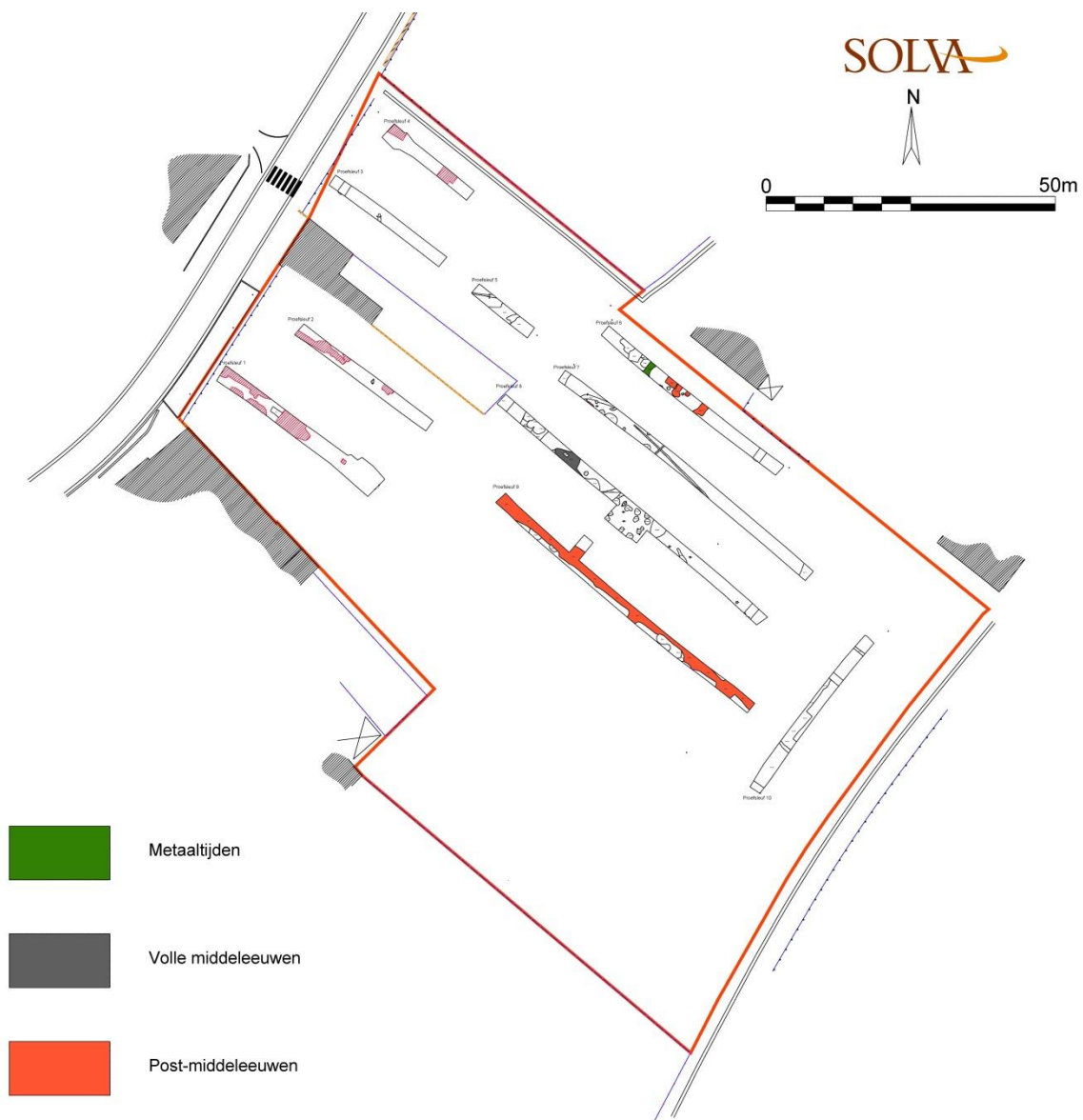
Materiaal	Aantal	Eenheid	Inventaris	Spoornummer	Spoorinterpretatie	Datering spoor
Aardewerk / Metaaltijd / Grofwandig / Niet gedetermineerd onversierd / Kwarts/chamotte/organisch / niet gedetermineerd	4	stuks	1	PS2--1--	Negatief spoor	2100 BC - 57 BC
Ander materiaal / Bot / Dierlijk bot	4	stuks	2	PS6--4--	Laag-ongedefinieerd	
Aardewerk / Metaaltijd / Grofwandig / Niet gedetermineerd onversierd / Kwarts/chamotte/organisch / niet gedetermineerd	1	stuks	3	PS6--5--	greppel	2100 BC - 57 BC
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Steengoed / Steengoed met engobe/zoutglazuur algemeen / niet gedetermineerd	1	stuks	4	PS6--8--	Laag-ongedefinieerd	1501 AD - 1940 AD
Ander materiaal / Bouwmateriaal / Baksteen	1	stuks	5	PS6--9--	Laag-ongedefinieerd	
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1	stuks	6	PS6--11--	Laag-ongedefinieerd	1501 AD - 1940 AD
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Steengoed / Steengoed type Westerwald / niet gedetermineerd	1	stuks	7	PS6--12--	Laag-ongedefinieerd	1601 AD - 1940 AD
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1	stuks	8	PS7--3--	Laag-ongedefinieerd	1501 AD - 1940 AD
Aardewerk / Middeleeuws / Grijs / Lokaal grijs / niet gedetermineerd	1	stuks	9	PS8--9--	Laag-ongedefinieerd	801 AD - 1150 AD
Ander materiaal / Bouwmateriaal / Dakpan Romeins type tegula	1	stuks	10	PS8--16--	Paalspoor-insteek	
Ander materiaal / Bouwmateriaal / Dakpan Romeins type tegula	1	stuks	11	PS8--21--	Kuil-ongedefinieerd	
Ander materiaal / Bouwmateriaal / Dakpan Romeins type imbrex	1	stuks	11	PS8--21--	Kuil-ongedefinieerd	
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Ander aardewerk / Porselein / bord	2	stuks	12	PS9--1--	gracht	1551 AD - 1940 AD
Aardewerk / Postmiddeleeuws / Rood / Lokaal gedraaid / niet gedetermineerd	1	stuks	12	PS9--1--	gracht	1501 AD - 1940 AD

Tabel 1: volledig overzicht van de vondsten

9. SYNTHESE

9.1. Synthese van de opgravingsgegevens

Het projectgebied is onderzocht door middel van **proefsleuven**. Het sleuvenplan zoals besproken bij de startvergadering kon grotendeels gevolgd worden. Hier en daar waren een aantal aanpassingen noodzakelijk vanwege de aanwezige begroeiing op het terrein. De aangetroffen **archeologische sporen** bevinden zich hoofdzakelijk centraal op het terrein (fig. 33). De overige zones bleken ofwel 'leeg' of bevatten veel verstoringen (langs de straat Baardegem-Dorp).

Figuur 33: overzicht van de proefsleuven en de aangetroffen sporen

Mogelijk één greppel is in de **metaaltijden** te dateren.

Centraal op het terrein zijn talrijke sporen vermoedelijk tot een *enclosure* te rekenen, een **afgebakende nederzetting**. In de noordwestelijke delen van proefsleuf 7 en 8 kwamen verschillende gelijkaardige sporen aan het licht. Ter hoogte van een uitbreiding van proefsleuf 8 manifesteert zich een uitgesproken cluster van sporen waarbij de aanwezigheid van een (houten) gebouw niet uit te sluiten is. Enkele coupes

in deze zone wijzen duidelijk in de richting van vrij goed bewaarde paalsporen. Rondom zijn verschillende kuilen te herkennen. Dit sporencomplex doet zich bovendien sterk geconcentreerd voor. Langs de noordelijke zijde is het geheel vermoedelijk afgebakend door een greppel. Ter hoogte van de overige zijden is dit vooralsnog minder duidelijk, hoewel de afwezigheid (of een veel kleinere aanwezigheid) van sporen in het zuidelijke deel van proefsleuf 6, 7 en 8 niet te miskennen is. Waarschijnlijk zijn ook een aantal sporen uit proefsleuf 9 tot deze concentratie te rekenen. De schaarse vondsten suggereren een **middeleeuwse datering**, mogelijk meer specifiek in de volle middeleeuwen (10de-12de eeuw).

Verschillende sporen, voornamelijk kuilen, zijn op basis van hun heterogene vulling en enkele vondsten in de **postmiddeleeuwse periode** te situeren, voornamelijk in proefsleuf 5 en 6. Ook de perceelsgracht in proefsleuf 9 en waarschijnlijk tevens de ‘kuilen’ in proefsleuf 10 zijn hierbij te plaatsen.

9.2. Evaluatie

De nederzettingssporen in proefsleuf 6, 7, 8 en 9 vormen zonder twijfel het **archeologische zwaartepunt** van het terrein. Vermoedelijk is hierbij een deel van een **bewoningskern** aangesneden, mogelijk met de aanwezigheid van een gebouw en een bijhorende omgrachting. Door het gebrek aan *archaeologica* blijft de datering onduidelijk. Op basis van het weinige schervenmateriaal zijn de bewuste sporen vermoedelijk in de middeleeuwen te plaatsen, mogelijk in de volmiddeleeuwse periode (10de-12de eeuw).

In de veronderstelling dat het sporen uit de volle middeleeuwen zijn, kan de vondst van deze site in relatie gebracht worden met de (vroeg?)middeleeuwse dorpskern van Baarddegem. De aanwezigheid van verschillende ‘**kouters**’ in de ruime omgeving van Baarddegem wijst op een ontginning van de vruchtbare leembodems die waarschijnlijk reeds in de (vroeg?) middeleeuwen van start ging. De genese hiervan en de wisselwerking tussen deze kouters en de bijhorende nederzettingen blijft tot op heden een weinig gekend fenomeen binnen de Vlaamse archeologie. Recent onderzoek wijst er steeds meer op dat dergelijke **ontginnerskernen** waarschijnlijk instonden voor het in cultuur brengen van gronden en als dusdanig ook verantwoordelijk waren voor het inrichten van grote gebieden wat soms tot vandaag zijn sporen in het landschap nalaat. Niet zelden ligt het ontstaan van deze ontginnerskernen in de vroege of volle middeleeuwen. Ze kenden een eigen dynamiek; sommige van deze sites kenden een lang bestaan en evolueerden mogelijk naar de huidige dorpskernen. Andere hielden in de loop van de late middeleeuwen om doorgaans ongekende redenen op te bestaan. Zo zijn er de laatste jaren verschillende sites in het zuiden van Oost-Vlaanderen onderwerp geweest van archeologisch onderzoek. We vermelden hier De Stadstuin te Ronse waar omstreeks 900 n. Chr. een omgrachte nederzetting met enkele houten huizen werd gesticht net ten oosten van het stadscentrum (fig. 34)⁹. De site verdween omstreeks het midden van de 11de eeuw maar liet tot vandaag sporen na in de landindeling en percelering. Ook te Kruishoutem gaat het om enkele houtbouwen binnen een grachtensysteem uit de volle middeleeuwen (fig. 35)¹⁰. Te Ronse Pont West is een omgrachte site uit de 11de-12de eeuw aanwezig (fig. 36)¹¹. We stippen tevens nog Erembodegem Zuid IV aan¹². Deze site is gelegen aan de rand van een koutercomplex en de bewoning kwam er reeds op gang in de Karolingische periode en bestendigde zich in de volle middeleeuwen maar kende nadien geen duidelijke opvolging.

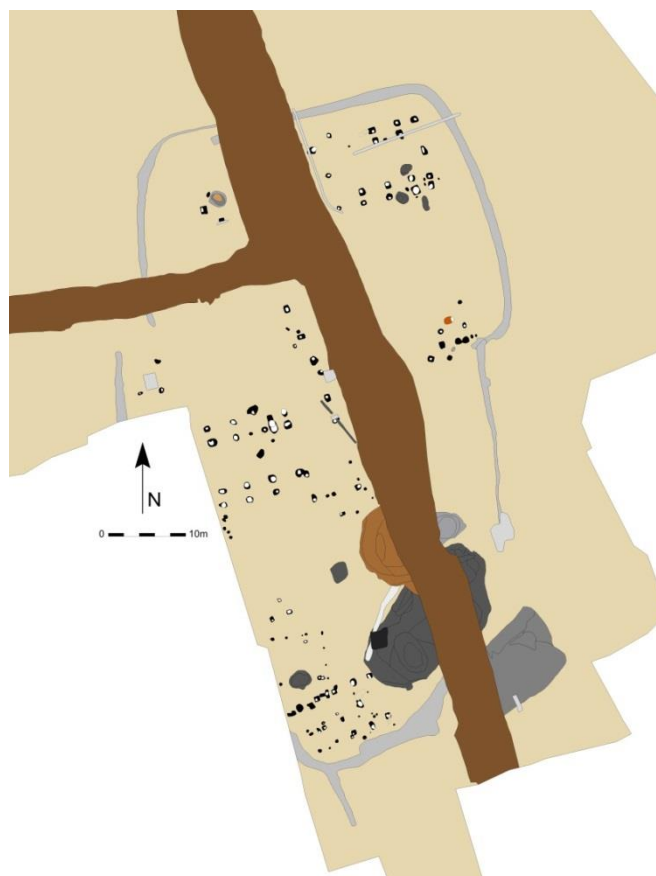
---

9 Pede *et al.* 2015: 180-258.

10 Vanholme *et al.* 2015: 29-81.

11 Clement *et al.* 2013.

12 Van de Vijver *et al.* 2008.

Figuur 34: middeleeuwse nederzetting van Ronse De Stadstun

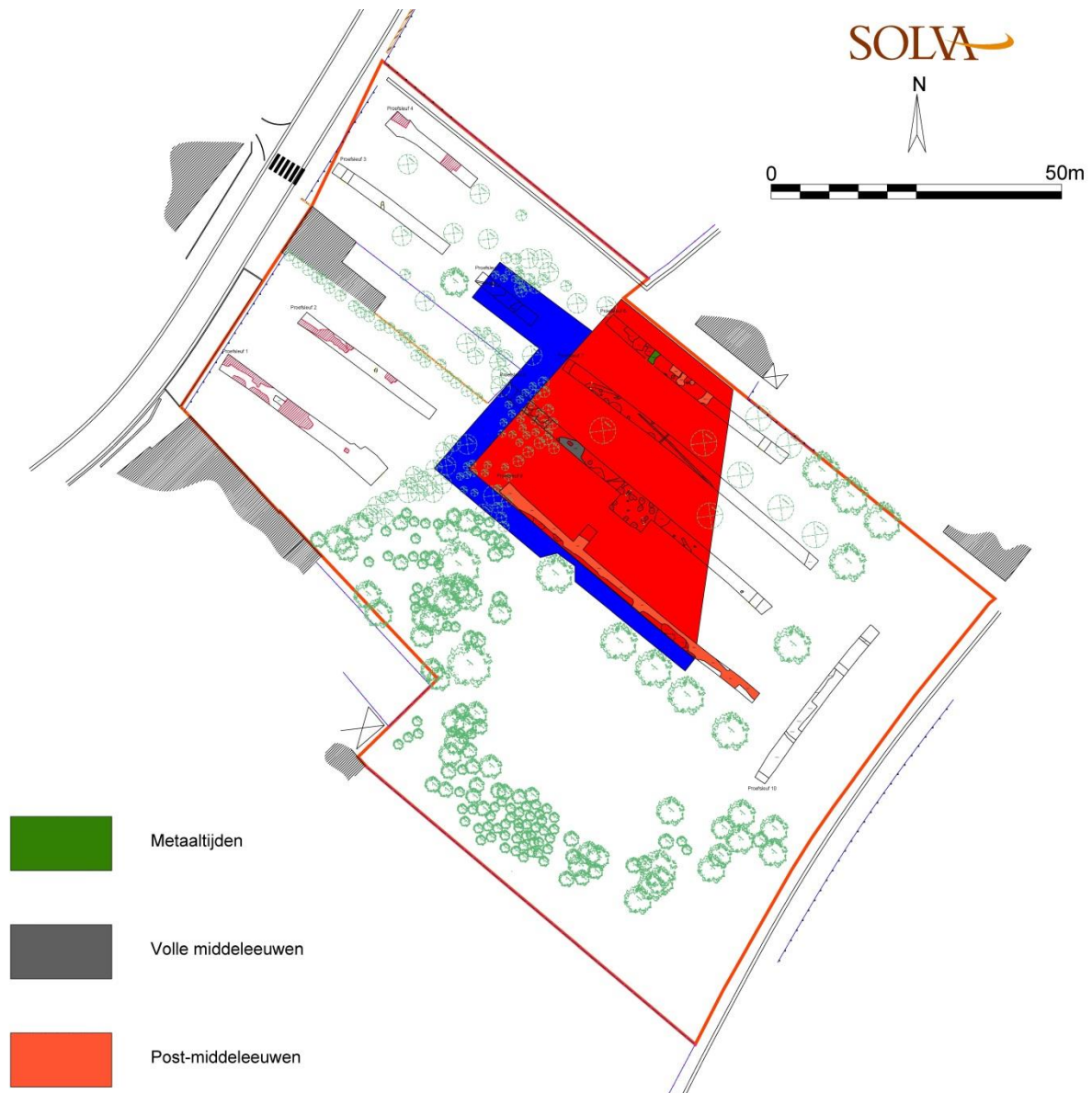
Figuur 35: middeleeuwse nederzetting van Kruisbouteren

Figuur 36: middeleeuwse nederzetting van Ronse Pont West met op de voorgrond de grondverkleuringen van een houten gebouw en op de achtergrond de bijbehorende omgrachting

Met enig voorbehoud omwille van het beperkte dateerbare materiaal is de hierboven besproken site van Baardegem mogelijk in dit kader te interpreteren. Op het overleg van 20/04/2016 bleek – gezien het archeologisch potentieel van deze vindplaats – een **vervolgonderzoek** voor de zone centraal op het terrein aangewezen (fig. 37). De aanwezigheid van deze (vermoedelijk volmiddeleeuwse) bewoning vlakbij de dorpskern van Baardegem en de rand van een koutercomplex en dit alles in het licht van recente vondsten in het zuiden van Oost-Vlaanderen staven dit.

Het vervolgonderzoek omvat de sporenconcentratie in het noordwestelijke deel van proefsleuf 6, 7, 8 en 9. Gezien de mogelijke aanwezigheid van een wegtracé in proefsleuf 5 kan een uitbreiding van de opgravingssleuf in deze richting aangewezen zijn. Op figuur 37 is het rode gedeelte (1490 m²) het gebied met de sporen die tot de *enclosure* behoren en dus als **kernzone** te beschouwen. De blauwe zone (436 m²) geldt als een **optioneel gedeelte** met onder meer de uitbreiding richting het mogelijk wegtracé in proefsleuf 5. Een eventueel onderzoek van het blauwe gebied is afhankelijk van de resultaten in de rode kernzone.

Figuur 37: zones met aangetroffen sporen (rood: kernzone; blauw: optionele zone)

9.3. Antwoord op de vooropgestelde onderzoeksvragen

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?

Over een groot deel van het projectgebied is een textuur B horizont aanwezig. Hierboven bevindt zich een ploeglaag die op de percelen langs de straatzijde (Baardegem-Dorp) soms afgedekt is door een recente puinige ophogingslaag, vermoedelijk afkomstig van het uitspreiden van het bouwpuin bij de afbraak van de schoolgebouwen. Het **bodemprofiel** in proefsleuf 6 toont een dunne, grijze laag boven de ongestoorde bodem. De ongestoorde bodem bestaat uit bruingele zandleem.

- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?

/

- Zijn er tekenen van erosie?

De afwezigheid van duidelijke colluviale lagen, de aanwezigheid van enkele boomvallen en enkele oudere, vrij goed bewaarde sporen suggereren dat er **weinig erosie** heeft plaatsgevonden op het terrein en dat het bodemarchief, behalve vlakbij de straat Baardegem-Dorp, vrij goed bewaard is gebleven.

- *In hoeverre is de bodemopbouw intact?*

De **bodemopbouw** is grotendeels intact behalve langs de straat Baardegem-Dorp

- *Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?*

/

- *Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.*

Tijdens het proefsleuvenonderzoek langsheen Baardegem-Dorp zijn een **aantal sporen** waargenomen. Ze zijn onder te verdelen in verschillende periodes. Mogelijk dateert een spoor uit de metaaltijden. Een grote meerderheid is vermoedelijk algemeen in de middeleeuwen onder te brengen. Daarnaast zijn er ook enkele in de post-middeleeuwen te plaatsen.

- *Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?*

De sporen zijn voornamelijk **antropogeen**, hoewel enkele twijfelgevallen mogelijk van natuurlijke oorsprong kunnen zijn.

- *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?*

De gecoupeerde sporen zijn **vrij goed bewaard** en dus duidelijk te interpreteren.

- *Maken de sporen deel uit van een of meerdere structuren?*

Er lijkt zich een **concentratie** van sporen te manifesteren in het noordelijke deel van proefsleuf 6, 7, 8, en 9. Mogelijk is een gebouwplattegrond van een houtbouw aanwezig.

- *Behoren de sporen tot een of meerdere periodes?*

Tijdens het proefsleuvenonderzoek langsheen Baardegem-Dorp zijn een aantal sporen waargenomen. Ze zijn onder te verdelen in **verschillende periodes**. Mogelijk dateert een spoor uit de metaaltijden. Een grote meerderheid is vermoedelijk algemeen in de middeleeuwen onder te brengen. Daarnaast zijn er ook enkele in de post-middeleeuwen te plaatsen.

- *Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van een occupatie?*

De belangrijkste **sporenconcentratie** bevindt zich in het noordwestelijk gedeelte van proefsleuf 6, 7, 8 en 9 en is vrij goed af te lijnen. Het gaat vermoedelijk om nederzettingssporen uit de middeleeuwen en post-middeleeuwen.

- *Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings,...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?*

Centraal op het terrein situeert zich een concentratie aan archeologische sporen die op basis van enkele vondsten en hun vulling vermoedelijk in de middeleeuwen te plaatsen zijn. Langs de noordelijke zijde lijkt zich een **enclosure** af te lijnen. De *enclosure* bakent een reeks van duidelijke sporen af die mogelijk te maken hebben met een **nederzetting**. Gezien de configuratie van enkele paalsporen is mogelijk een gebouwplattegrond aanwezig.

- *Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten?*

/

- *Kunnen de sporen gelinkt worden aan een vroegmiddeleeuwse oorsprong van Baardegem?*

Het **gebrek aan vondsten** verhindert een doorgedreven datering. De belangrijkste concentratie sporen is waarschijnlijk in de middeleeuwen te situeren.

- *Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?*

De sporen bevinden zich op een **zandleembodem**.

- *Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie,...)?*

De belangrijkste concentratie sporen, mogelijk te interpreteren als een nederzettingkern, is gelegen op een kleine **opduiking** centraal op het terrein dat verder in oostzuidoostelijke richting afhelt. Dit was vrij duidelijk vast te stellen in de proefsleuven die over het algemeen vrij nat waren behalve op de locatie van de paalsporen in proefsleuf 8.

- *Is er een bodemkundige verklaring voor de partiele afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?*

Het zuidoostelijke deel van het projectgebied bleek **bijzonder nat** te zijn en zelfs deels onder water te staan. Dit kan mogelijk een lagere aanwezigheid van archeologische sporen verklaren.

- *Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?*

Centraal op het terrein bevindt zich vermoedelijk een landelijke nederzetting uit de (volle?) **middeleeuwen**.

- *Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?*

Uit enkele coupes blijkt dat de sporen die tot de site behoren **vrij goed bewaard** zijn. Gezien het om een vrij nat terrein gaat is een goede bewaring van eventuele organische resten te verwachten.

- *Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?*

Mogelijk gaat het om de aanwezigheid van een middeleeuws **woonerf**, vlakbij de dorpskern van Baardegem.

- *Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?*

De aanwezige sporen zullen **verstoord worden**.

- *Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?*

/

- *Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:*

1. *Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?*

zie figuur 37

2. *Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?*

/

- *Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?*

De mogelijke aanwezigheid van een middeleeuws erf vlakbij de dorpskern van Baardegem en aan de rand van een koutercomplex biedt een duidelijk archeologisch potentieel. De ontwikkeling van dergelijke vermoedelijke **ontginningskernen** en hun relatie tot de huidige dorpscentra en de omliggende kouters blijven tot op heden interessante fenomenen.

- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Radiokoolstofdateringen behoren tot de mogelijkheden. Gezien de interpretatie als woonerf is de aanwezigheid van een waterput niet uit te sluiten. In dit geval kan **paleo-ecologisch** onderzoek een beter begrip van het landschap rondom de site opleveren.

10. AANBEVELINGEN EN GEPLANDE VERVOLGONDERZOEKEN

Gezien het archeologisch potentieel van deze site, is op het overleg van 20/04/2016 besloten om een vervolgonderzoek in de zone centraal op het terrein uit te voeren (fig. 37). De aanwezigheid van de (vermoedelijk volmiddeleeuwse) site vlakbij de dorpskern van Baardgem en de rand van een koutercomplex en dit alles in het licht van recente vondsten in het zuiden van Oost-Vlaanderen staven dit.

11. SAMENVATTING

Het OCMW Aalst plant op het terrein de realisatie van een woonzorgcentrum. Binnen het projectgebied wordt een gedeelte voorbehouden als groenzone en worden tevens de bestaande bomen en groenpartijen zo veel als mogelijk opgenomen. Op advies van het agentschap Onroerend Erfgoed voerde SOLVA een archeologische evaluatie van het terrein uit aan de hand van proefsleuven. Hierbij kwam vermoedelijk een middeleeuwse woonkern tevoorschijn.

12. BIBLIOGRAFIE

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: *Baardegem*. In *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Opgehaald van <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120310> op 30-03-2016 11:37.

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: *Parochiekerk Sint-Margaretha*. In *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Opgehaald van <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/308> op 30-03-2016 12:09.

Clement C., Verbrugge A., De Graeve A., Du Rang E. & Cherretté B. 2013: De eerste resultaten van het archeologisch onderzoek te Ronse – Pont West (O.Vl.), *Archaeologia Mediaevalis* 36, 43-45.

De Graeve A., Verbrugge A. & Cherretté B. 2012: Sporen van middeleeuwse bewoning te Erembodegem Zuid IV (fase 3) (O.-Vl.), *Archaeologia Mediaevalis* 35, 99-100.

Pede R., Clement C., De Cleer S., Guillaume V. & Cherretté B. 2015 : *Ronse De Stadstuin*. *Archeologisch onderzoek*, SOLVA Archeologie-rapport 20, Erembodegem.

Pieters M. 1985: Baardegem (O.-Vl.): vuurstenen pijlpunt, *Archeologie* 1, 18-19.

Pieters M. 1988: Vuurstenen werktuigen uit de prehistorie gevonden te Baardegem, *Heemkundige Kring De Faluintjes* 1, 9-11.

Sevenant M., Menschaert J., Couvreur M., Ronse A., Antrop M., Geypens M., Hermy M. & De Blust G., 2002: *Ecodistricten: Ruimtelijke eenheden voor gebiedsgericht milieubeleid in Vlaanderen. Deelrapport II: Afbakening van ecodistricten en ecoregio's: Verklarende teksten*, s.l.

Van De Vijver M., Wuyts F., Cherretté B., De Groote K. & Moens J. 2008: Vroege en volmiddeleeuwse bewoning te Erembodegem “Zuid IV” (O.-Vl.), *Archaeologia Mediaevalis* 31, 113-115.

Vanholme N., Taelman E. & Cherretté B. 2015: *Kruishoutem Containerpark*. *Archeologisch onderzoek*, SOLVA Archeologie-rapport 40, Erembodegem.

13. BIJLAGEN

13.1. Handleiding bij het raadplegen van de bijlagen

De bijlagen bij het rapport zijn ingedeeld in een algemene gegevensfiche over het project inclusief trefwoorden, een lijst met overzichtsfoto's, een structuurlijst, een contextlijst, een sporenlijst, een vondstenlijst en een fotolijst op spoorniveau. Tevens wordt een overzicht geboden van uitgevoerd *post-excavation* onderzoek en mogelijkheden voor verder onderzoek.

Deze lijsten worden aangevuld met de afgeleverde vergunningen voor metaaldetectie en prospectie met ingreep in de bodem enerzijds, en de bijzondere voorwaarden waaraan het onderzoek dient te beantwoorden, opgesteld door de bevoegde overheid - het Agentschap Onroerend Erfgoed - anderzijds.

We geven hierbij enige duiding met betrekking tot de diverse lijsten in deze bijlage.

De lijsten worden automatisch gegenereerd uit de SOLVA-databank¹³. In deze databank worden tijdens de opgraving en de rapportage alle data die tijdens een archeologisch project worden gegenereerd, samengebracht. Het gaat hierbij dus zowel om velddata (foto's, plannen, beschrijvingen, relaties tussen sporen, vondsten, ...) als documenten die tijdens de rapportage worden gegenereerd (aardewerktekeningen, informatie over behandeling van materiaal, het archeologisch rapport, diverse laboanalyses, administratief archief zoals vergunningen, bijzondere voorwaarden, ...). In het kader van de rapportage genereert de databank een reeks lijsten zoals gevraagd in de "Minimumnormen voor archeologische registratie en rapportage" en de "bijzondere voorwaarden" bij het concrete project.

Conform de structuur van de databank (zie hoofdstuk methodologie, verwerking) worden de bijlagen hiërarchisch opgebouwd. Alle velddata worden in de databankstructuur op drie niveaus ingedeeld: spoorniveau, contextniveau en structuurniveau. We verduidelijken met een voorbeeld.

Onder de noemer '**sporen**' verstaan we het kleinste niveau van notulering, de kleinste eenheid als het ware: bijvoorbeeld een aflijning in een grondplan of een laag in een kuil bij een coupe-tekening. Dit is het niveau waarop vondsten afzonderlijk worden ingezameld.

Verschillende sporen kunnen toebehoren aan een '**context**': zo vormen verschillende lagen in een kuil samen de context 'kuil'.

Op gelijkaardige wijze kunnen verschillende contexten gegroepeerd worden tot een overkoepelende '**structuur**': diverse paalkuilen behoren bijvoorbeeld toe aan de structuur 'gebouw'.

In de databank, en dus ook in deze bijlagen, worden de velddata volgens vastgestelde thesauruslijsten toegewezen aan de noemers 'sporen', 'contexten' en 'structuren'. Door archeologische begrippen (gebouw, crematiegraf, grafkuil, laag, ...) via een vastgestelde thesauruslijst aan een specifiek niveau toe te wijzen (spoor, context, structuur), bestaat de garantie dat bij bevraging van de databank naar een bepaald archeologisch begrip, effectief ook alle ingevoerde data in de resultatenlijst voorkomt (anders gezegd, we vermijden daardoor dat 'grafkuil' de ene maal bij 'context', en de andere maal bij 'structuur' wordt ondergebracht).

De lijsten in deze bijlage zijn volgens dezelfde hiërarchie opgebouwd. In de bijlage wordt achtereenvolgens een overzicht gebracht van structuren, contexten en sporen. Op deze wijze kan van 'groot' naar 'klein' afgedaald worden in de informatie. Er wordt bovendien met kruisverwijzingen gewerkt:

---

¹³ Zie ook hoofdstuk « Methodologie, Verwerking » aangaande informatie over de SOLVA-databank archeologie.

bij structuren staat vermeld uit welke contexten ze zijn opgebouwd, bij contexten staat vermeld uit welke sporen ze zijn opgebouwd. In omgekeerde richting staat bij de sporenlijsten vermeld tot welke context en structuur een spoor behoort, en bij de contextlijst staat vermeld tot welke structuur een context behoort. De structuurlijst bevat dus een overzicht van gerelateerde contexten. De contextlijst bevat een overzicht van gerelateerde structuren (hoger niveau) en sporen (lager niveau), alsook een overzicht van alle foto's, plannen, vondsten en stalen. De sporenlijst bevat een overzicht van gerelateerde contexten en structuren, alsook een overzicht van alle foto's, plannen, vondsten en stalen. De gedetailleerde spoorbeschrijvingen zijn uitsluitend in de sporenlijsten zelf terug te vinden. Op elk niveau tot slot staat een interpretatie en zo mogelijk ook een datering vermeld.

Voor de duidelijkheid geven we mee dat niet elk spoor noodzakelijk deel uitmaakt van een context (en dus structuur), evenmin als elke context aan een structuur kan toegewezen worden.

Wat de wijze van nummering betreft, geldt als algemene regel dat contexten en structuren de naam dragen van het spoornummer dat als eerste aan die 'context' (en eventueel bij uitbreiding 'structuur') wordt toegewezen. In een rapport zijn het doorgaans de contextnummers en, indien gegroepeerd onder een structuur, de structuurnummers die in de tekst de leidraad vormen.

Tot slot enkele bijzonderheden:

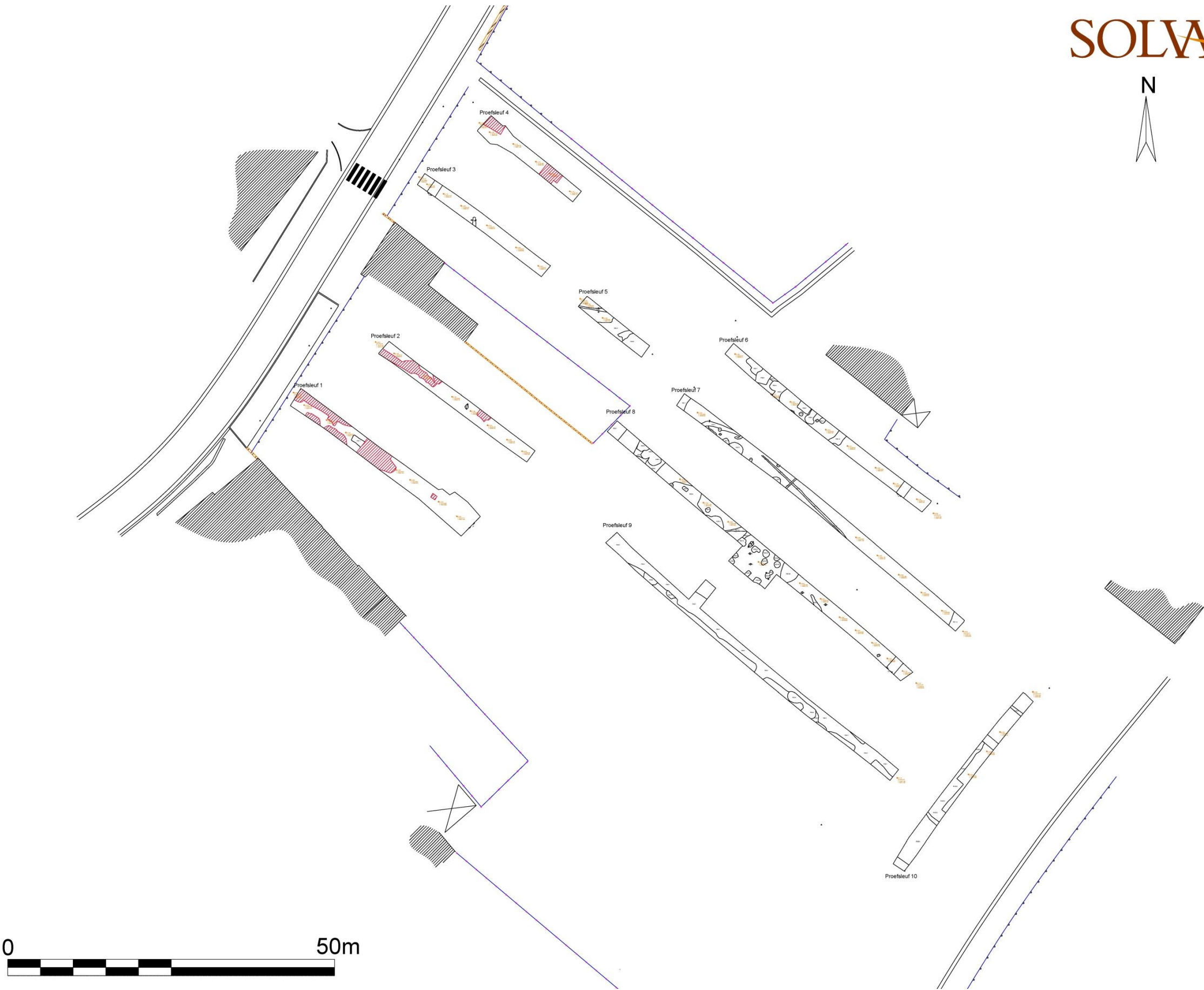
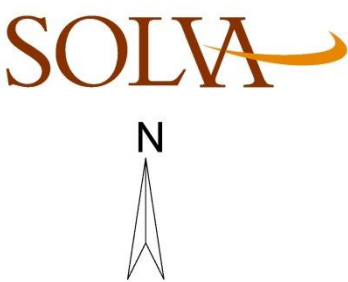
Verstoringen en 'negatieve sporen', sporen die na couperen geen of een natuurlijk spoor blijken te zijn, worden niet tot het niveau van een context gebracht, maar bestaan enkel tot op het spoorniveau.

In het geval dat het een rapportage van een vooronderzoek betreft, worden sporen in principe *niet* aan een context (en bij uitbreiding een structuur) toegewezen. Contexten en structuren worden pas aangemaakt op het moment van een archeologische opgraving, aangezien op dat ogenblik alle beschikbare informatie aanwezig is, en dit dus dan wel een zinvolle oefening is. Tijdens een vooronderzoek zijn heel wat relaties bijvoorbeeld nog niet duidelijk.

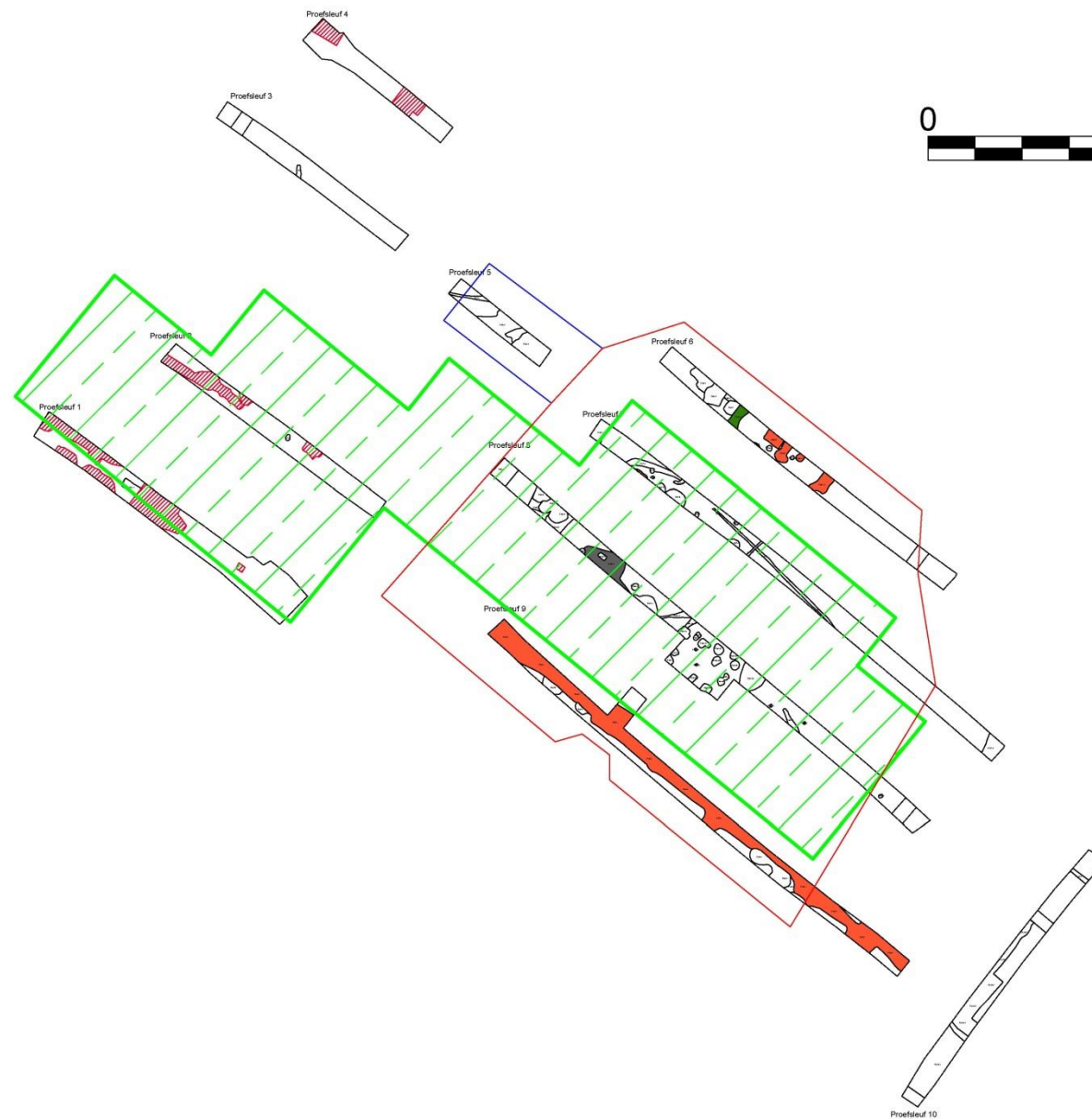
De enige uitzondering op deze regel wordt gemaakt wanneer bij de verwerking van een vooronderzoek reeds duidelijk is dat de sporen gelegen zijn in een zone die *niet voor verder onderzoek in aanmerking* komt. Dan worden sporen waar mogelijk wel tot contexten gegroepeerd (en worden dus in de databank contexten (en eventueel structuren) aangemaakt). Op deze wijze wordt gegarandeerd dat informatie rond potentiële contexten of structuren niet verloren gaat bij een bevraging van de databank. Een voorbeeld verduidelijkt dit: een geïsoleerde grafkuil, die geen aanleiding geeft tot verder onderzoek, wordt wel als context gedefinieerd in de databank, omdat deze zo ook in de resultatenlijst van een bevraging zal voorkomen. Zoniet zou deze grafkuil voor de databank 'onzichtbaar' worden.

13.2. Lijsten

- Gegevensfiche project
- Overzichtsfoto's
- Sporen, met vermelding van de gerelateerde contexten, structuren, foto's, plannen, vondsten en stalen
- Inventaris vondsten
- Fotolijst
- Vergunning metaaldetectie en prospectie met ingreep in de bodem
- Bijzondere voorwaarden

grondplan van de aangetroffen archeologische sporen te Baardegem

Metaaltijden

Volle middeleeuwen

Post-middeleeuwen

afbakening van de op te graven zones (rode kader: kernzone, blauwe kader: optionele zone) te Baardegem volgens de Bijzondere Voorwaarden met aanduiding van het toekomstig woonzorgcentrum (groene arcering)

15-BAA-DF

Straat

Baardegem Dorp

Jaar

2015

Nr

Postcode

9310

Gemeente

01 - Aalst

Deelgemeente

BAA - Baardegem

Periode

2100/2000 - 1800/1750 BC	475/450 - 57 BC
1800/1750 - 1500 BC	901 - 1200 AD
1500 - 1050 BC	1501 - 1800 AD
1050 - 800 BC	1801 - heden
800 - 475/450 BC	501 - 750 AD

Opmerking

niet nauwkeuriger te dateren dan algemeen metaaltijden, middeleeuwen en post-middeleeuwen

15-BAA-DF

Fase		0	
Type onderzoek	vooronderzoek	Periode	16-03-2016 - 18-03-2016
Afdeling	9	Sectie	C Blad
Dossiernr verg.	2016/067		
Perceelsnr(s)	371t, 371n, 370b		

Opslag data SOLVA, Industrielaan 25B, 9320 Erembodegem, België

Opslag vondsten en stalen SOLVA, Industrielaan 25B, 9320 Erembodegem, België

Xc	134215,826	Yc	182807,5600	Opdrachtgever Uitvoerder Vergunninghouder Mededeling provincie	OCMW Aalst
X1	134147,765	Y1	182824,964		Solva
X2	134182,361	Y2	182884,29		Arne Verbrugge
X3	134287,723	Y3	182791,9700		
X4	134236,234	Y4	182715,498		

15-BAA-DF

Fase	0	Keywords
		archeologische sporen en uitgravingen greppels
		archeologische sporen en uitgravingen kuilen
		archeologische sporen en uitgravingen kuilen paalkuilen
		archeologische sporen en uitgravingen paalsporen

Dagrapporten

print 06-06-2016

Fase 0

16-03-2016

Aanwezig: Wouter De Maeyer, Sigrid Klinkenborg, Ruben Pedé, Bart Cherretté**17-03-2016**

Aanwezig: Sigrid Klinkenborg, Ruben Pedé, Wim Van Rollegheem, Bart Cherretté**18-03-2016**

Aanwezig: Sigrid Klinkenborg, Ruben Pedé, Wim Van Rollegheem

Spoorlijst

Spoor	Context	Structuur	Spoor	Context	Structuur
PS1---P1-			PS3--1--		
Datering:			Datering:		
Laag			Laag	Laag-ongedefinieerd	
<i>Foto Nr: 095</i>			<i>Foto Nr: 025, 103</i>		
PS1--1--			<i>Plan Nr: 1,2</i>		
Datering:			Compactheid: vrij vast		
Laag	Kuil-ongedefinieerd		Kleur: heterogeen licht grijs		
<i>Foto Nr: 001</i>			Bijmenging (grond): vlekjes: donkergrijs, moederbodem,		
<i>Plan Nr: 1</i>			Samenstelling: zandig leem		
Compactheid: vrij vast			Inclusies:		
Kleur: heterogeen donker bruin			Houtskool: spikkels		
Bijmenging (grond): vlekken: moederbodem, donkergrijs,			Mangaan: vrij veel spikkels		
Samenstelling: zandig leem			IJzerconcreties: spikkels, brokjes		
Inclusies:			Aflijning: duidelijk		
Houtskool: weinig spikkels, brokjes, brokken			Commentaar: uiteinde van greppel?		
Mangaan: spikkels			PS5--1--		
IJzerconcreties: vrij veel spikkels, brokjes			Datering:		
Baksteen: weinig spikkels, brokjes			Laag	greppel	
Aflijning: duidelijk			<i>Foto Nr: 028, 029, 030, 101</i>		
Commentaar: vermoedelijk recent			<i>Plan Nr: 1,2</i>		
PS2--1--			Compactheid: vrij vast		
Datering: 2100 BC - 425 AD			Kleur: heterogeen licht bruinig grijs		
Laag	Negatief spoor		Bijmenging (grond): vlekken: grijs, moederbodem,		
<i>Foto Nr: 018, 096</i>			Samenstelling: zandig leem		
<i>Plan Nr: 1</i>			Inclusies:		
<i>Inventaris Nr: 1</i>			Houtskool: zeer weinig spikkels		
Compactheid: vrij vast			Mangaan: spikkels		
Kleur: heterogeen licht grijs			IJzerconcreties: veel spikkels, brokjes, brokken		
Bijmenging (grond): vlekjes: donkerbruin, moederbodem,			Aflijning: duidelijk		
Samenstelling: zandig leem			PS5--2--		
Inclusies:			Datering:		
Mangaan: spikkels			Laag	Laag-ongedefinieerd	
IJzerconcreties: spikkels, brokjes, brokken			<i>Foto Nr: 028, 030, 031, 032</i>		
Aflijning: onduidelijk			<i>Plan Nr: 1</i>		
Commentaar: na couperen negatief, waarschijnlijk onderste			Compactheid: vrij vast		
restant van boomval			Kleur: heterogeen donker grijs		
PS3---P1-			Bijmenging (grond): vlekken: lichtgrijs, moederbodem,		
Datering:			Samenstelling: zandig leem		
Laag			Inclusies:		
<i>Foto Nr: 104</i>			Houtskool: spikkels, brokjes		
			Mangaan: spikkels		
			IJzerconcreties: vrij veel spikkels, brokjes, brokken		
			Aflijning: onduidelijk		
			Commentaar: weg met karrensporen?		

Spoorlijst

Spoor	Context	Structuur	Spoor	Context	Structuur
PS5--3-- Datering: Laag Laag-ongedefinieerd			PS6--2-- Datering: Laag Laag-ongedefinieerd		
<i>Foto Nr: 028, 032, 033</i> <i>Plan Nr: 1</i>			<i>Foto Nr: 043, 044</i> <i>Plan Nr: 1</i>		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen donker bruinig grijs Bijmenging (grond): vlekken: donkergrijs, donkerbruin, Samenstelling: zandig leem Inclusies: Houtskool: vrij weinig spikkels, brokjes Mangaan: vrij veel spikkels IJzerconcreties: spikkels, brokjes Baksteen: spikkels, brokjes, brokken Aflijning: duidelijk Commentaar: gracht?			Compactheid: vrij vast Kleur: bruinig grijs Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: vrij weinig spikkels, brokjes Mangaan: vrij weinig spikkels IJzerconcreties: vrij weinig spikkels, brokjes Baksteen: weinig spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk		
PS6---P1- Datering: Laag			PS6--3-- Datering: Laag Laag-ongedefinieerd		
<i>Foto Nr: 098</i>			<i>Foto Nr: 042, 043</i> <i>Plan Nr: 1</i>		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen donker bruin Bijmenging (grond): vlekjes: bruinig grijs, , Samenstelling: zandig leem Aflijning: duidelijk			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen licht grijs Bijmenging (grond): vlekjes: grijs, moederbodem, Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Mangaan: spikkels IJzerconcreties: vrij weinig spikkels, brokjes Aflijning: onduidelijk Commentaar: mogelijk natuurlijk		
PS6--1-- Datering: Laag Laag-ongedefinieerd			PS6--4-- Datering: Laag Laag-ongedefinieerd		
<i>Foto Nr: 043, 044, 045</i> <i>Plan Nr: 1</i>			<i>Foto Nr: 042</i> <i>Plan Nr: 1</i> <i>Inventaris Nr: 2</i>		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen licht bruinig grijs Bijmenging (grond): vlekjes: moederbodem, , Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: zeer weinig spikkels Mangaan: weinig spikkels IJzerconcreties: spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk			Compactheid: vrij vast Kleur: bruinig grijs Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: vrij weinig spikkels, brokjes Mangaan: vrij weinig spikkels IJzerconcreties: vrij weinig spikkels, brokjes Baksteen: weinig spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk		

Spoorlijst

Spoor	Context	Structuur	Spoor	Context	Structuur
PS6--5-- Datering: 2100 BC - 425 AD Laag greppel <i>Foto Nr: 041, 042, 105</i> <i>Plan Nr: 1,2</i> <i>Inventaris Nr: 3</i> Compactheid: vrij vast Kleur: grijs Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: zeer weinig spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: vrij weinig spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk Commentaar: of gracht			PS6--8-- Datering: 1501 AD - 1940 AD Laag Laag-ongedefinieerd <i>Foto Nr: 039, 040</i> <i>Plan Nr: 1</i> <i>Inventaris Nr: 4</i> Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen grijzig bruin Bijmenging (grond): : donkerbruin langs rand, , vlekjes: moederbodem, lichtgrijs, Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: vrij weinig spikkels, brokjes Mangaan: vrij weinig spikkels IJzerconcreties: vrij weinig spikkels Baksteen: vrij weinig spikkels Aflijning: duidelijk Commentaar: lijkt vrij recent		
PS6--6-- Datering: Laag Laag-ongedefinieerd <i>Foto Nr: 040</i> <i>Plan Nr: 1</i> Compactheid: vrij vast Kleur: bruinig grijs Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: zeer weinig spikkels Mangaan: zeer weinig spikkels IJzerconcreties: weinig spikkels Aflijning: duidelijk			PS6--9-- Datering: Laag Laag-ongedefinieerd <i>Foto Nr: 038, 039, 040</i> <i>Plan Nr: 1</i> <i>Inventaris Nr: 5</i> Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen bruinig grijs Bijmenging (grond): vlekjes: moederbodem, lichtgrijs, Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: weinig spikkels, brokjes Mangaan: spikkels IJzerconcreties: weinig spikkels Aflijning: duidelijk		
PS6--7-- Datering: Laag Kuil-ongedefinieerd <i>Foto Nr: 040</i> <i>Plan Nr: 1</i> Compactheid: vrij vast Kleur: grijs Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: weinig spikkels, brokjes Mangaan: weinig spikkels IJzerconcreties: weinig spikkels Aflijning: duidelijk			PS6--10-- Datering: Laag Kuil-ongedefinieerd <i>Foto Nr: 038, 039</i> <i>Plan Nr: 1</i> Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen licht bruinig grijs Bijmenging (grond): vlekjes: moederbodem, lichtgrijs, Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Mangaan: weinig spikkels IJzerconcreties: weinig spikkels Aflijning: duidelijk		

Spoorlijst

Spoor	Context	Structuur	Spoor	Context	Structuur
PS6--11--			PS7--1--		
Datering: 1501 AD - 1940 AD			Datering:		
Laag Laag-ongedefinieerd			Laag Laag-ongedefinieerd		
Foto Nr: 038, 039 Plan Nr: 1 Inventaris Nr: 6			Foto Nr: 062 Plan Nr: 1		
Compactheid: vrij vast Kleur: bruinig grijs Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: weinig spikkels Mangaan: zeer weinig spikkels IJzerconcreties: weinig spikkels Baksteen: weinig spikkels Aflijning: duidelijk			Compactheid: vrij los Kleur: heterogeen bruin Bijmenging (grond): vlekjes: lichtgrijs, moederbodem, Samenstelling: grof zandig leem Inclusies: Houtskool: weinig spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: weinig spikkels Baksteen: weinig spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk		
PS6--12--			PS7--2--		
Datering: 1601 AD - 1940 AD			Datering:		
Laag Laag-ongedefinieerd			Laag greppel		
Foto Nr: 037 Plan Nr: 1 Inventaris Nr: 7			Foto Nr: 062, 063, 064, 099 Plan Nr: 1,2		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen grijsig bruin Bijmenging (grond): vlekjes: lichtgrijs, moederbodem, Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: weinig spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: weinig spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk gracht of greppel			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen grijs Bijmenging (grond): vlekjes: bruin, , Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: zeer weinig spikkels Mangaan: vrij weinig spikkels IJzerconcreties: spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk		
PS6--13--			PS7--3--		
Datering:			Datering: 1501 AD - 1940 AD		
Laag Greppel			Laag Laag-ongedefinieerd		
Foto Nr: 105 Plan Nr: 2			Foto Nr: 063 Plan Nr: 1 Inventaris Nr: 8		
Compactheid: vrij vast Kleur: licht grijs Samenstelling: zandleem Inclusies: Mangaan: vrij weinig spikkels IJzerconcreties: weinig spikkels Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk natuurlijk of oudere fase van PS6-5			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen bruinig grijs Bijmenging (grond): vlekjes: moederbodem, , Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Mangaan: weinig spikkels IJzerconcreties: weinig spikkels Aflijning: onduidelijk		

Spoorlijst

Spoor	Context	Structuur	Spoor	Context	Structuur
PS7--4--			PS7--7--		
Datering:			Datering:		
Laag Kuil-ongedefinieerd			Laag greppel		
Foto Nr: 063 Plan Nr: 1			Foto Nr: 063, 064 Plan Nr: 1		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen grijsig bruin Bijmenging (grond): vlekjes: lichtgrijs, moederbodem, Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: weinig spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: weinig spikkels Baksteen: weinig spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk Commentaar: lijkt vrij recent			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen grijs Bijmenging (grond): vlekjes: bruin, , Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: zeer weinig spikkels Mangaan: vrij weinig spikkels IJzerconcreties: spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk		
PS7--5--			PS7--8--		
Datering:			Datering:		
Laag Kuil-ongedefinieerd			Laag Laag-ongedefinieerd		
Foto Nr: 063 Plan Nr: 1			Foto Nr: 063, 064 Plan Nr: 1		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen licht bruinig grijs Bijmenging (grond): vlekjes: moederbodem, lichtgrijs, Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Mangaan: weinig spikkels IJzerconcreties: vrij weinig spikkels, brokjes Aflijning: onduidelijk Commentaar: mogelijk natuurlijk			Compactheid: vrij los Kleur: heterogeen bruinig grijs Bijmenging (grond): vlekjes: moederbodem, lichtgrijs, vlekken: moederbodem, lichtgrijs, Samenstelling: grof zandig leem Inclusies: Houtskool: vrij weinig spikkels, brokjes Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels Baksteen: vrij veel spikkels, brokjes, brokken Dakpan: vrij weinig spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk Commentaar: lijkt vrij recent, dakpan=gegolfed		
PS7--6--			PS7--9--		
Datering:			Datering:		
Laag Laag-ongedefinieerd			Laag Laag-ongedefinieerd		
Foto Nr: 063 Plan Nr: 1			Foto Nr: 065 Plan Nr: 1		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen licht bruinig grijs Bijmenging (grond): vlekjes: moederbodem, , Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: weinig spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels Aflijning: duidelijk			Compactheid: vrij vast Kleur: licht bruinig grijs Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Mangaan: spikkels IJzerconcreties: vrij weinig spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk natuurlijk		

Spoorlijst

Spoor	Context	Structuur	Spoor	Context	Structuur
PS7--10--			PS7--13--		
Datering:			Datering:		
Laag Laag-ongedefinieerd			Laag Greppel		
Foto Nr: 065 Plan Nr: 1			Foto Nr: 065, 066 Plan Nr: 1		
Compactheid: vrij vast Kleur: homogeen grijs Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: zeer weinig spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: weinig spikkels Aflijning: duidelijk			Compactheid: vrij vast Kleur: licht grijs Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: zeer weinig spikkels Mangaan: weinig spikkels IJzerconcreties: weinig spikkels Aflijning: duidelijk		
PS7--11--			PS7--14--		
Datering:			Datering:		
Laag greppel			Laag Laag-ongedefinieerd		
Foto Nr: 065, 066, 067 Plan Nr: 1			Foto Nr: 068 Plan Nr: 1		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen grijs Bijmenging (grond): vlekjes: bruin, , Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: zeer weinig spikkels Mangaan: vrij weinig spikkels IJzerconcreties: spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk			Compactheid: vrij vast Kleur: homogeen bruinig grijs Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: zeer weinig spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels Aflijning: duidelijk		
PS7--12--			PS8---P1-		
Datering:			Datering:		
Laag Laag-ongedefinieerd			Laag		
Foto Nr: 065, 066 Plan Nr: 1			Foto Nr: 097		
Compactheid: vrij vast Kleur: licht grijs Bijmenging (grond): vlekjes: moederbodem, , Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: zeer weinig spikkels Mangaan: weinig spikkels IJzerconcreties: weinig spikkels, brokjes Aflijning: onduidelijk Commentaar: mogelijk natuurlijk			PS8--1--		
			Datering:		
			Laag Laag-ongedefinieerd		
			Foto Nr: 069 Plan Nr: 1		
			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen grijsig bruin Bijmenging (grond): vlekjes: lichtbruin, lichtgrijs, Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: weinig spikkels Mangaan: weinig spikkels Baksteen: weinig spikkels Aflijning: duidelijk Commentaar: waarschijnlijk gracht, mogelijk vrij recente perceelsgracht		

Spoorlijst

Spoor	Context	Structuur	Spoor	Context	Structuur
PS8--2--			PS8--5--		
Datering:			Datering:		
Laag Laag-ongedefinieerd			Laag Laag-ongedefinieerd		
Foto Nr: 069 Plan Nr: 1			Foto Nr: 069 Plan Nr: 1		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen bruinig grijs Bijmenging (grond): vlekjes: moederbodem, , Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: zeer weinig spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk kuil			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen bruinig grijs Bijmenging (grond): vlekjes: moederbodem, , Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: zeer weinig spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk kuil		
PS8--3--			PS8--6--		
Datering:			Datering:		
Laag Laag-ongedefinieerd			Laag Laag-ongedefinieerd		
Foto Nr: 069 Plan Nr: 1			Foto Nr: 069 Plan Nr: 1		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen bruinig grijs Bijmenging (grond): vlekjes: moederbodem, , Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: zeer weinig spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk kuil			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen grijs Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: zeer weinig spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk gracht of greppel		
PS8--4--			PS8--7--		
Datering:			Datering:		
Laag Laag-ongedefinieerd			Laag Laag-ongedefinieerd		
Foto Nr: 069 Plan Nr: 1			Foto Nr: 070 Plan Nr: 1		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen bruinig grijs Bijmenging (grond): vlekjes: moederbodem, , vlekken: moederbodem, , Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: zeer weinig spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels Aflijning: duidelijk			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen bruin Bijmenging (grond): vlekjes: grijs, , Samenstelling: zandig leem Inclusies: Houtskool: weinig spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels Baksteen: weinig spikkels Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk kuil		

Spoorlijst

Spoor	Context	Structuur	Spoor	Context	Structuur
PS8--8--			PS8--10--		
Datering:			Datering:		
Laag Laag-ongedefinieerd			Laag Kuil-ongedefinieerd		
Foto Nr: 070 Plan Nr: 1			Foto Nr: 071 Plan Nr: 1		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen bruinig grijs Bijmenging (grond): vlekjes: oranje, lichtgrijs, Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: zeer weinig Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels Baksteen: weinig spikkels Keien: vrij weinig Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk kuil			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen grijs Bijmenging (grond): vlekken: bruin, , vlekjes: moederbodem, , Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: spikkels, brokjes Mangaan: spikkels IJzerconcreties: weinig spikkels Keien: vrij weinig Aflijning: duidelijk		
PS8--9--			PS8--11--		
Datering: 801 AD - 1150 AD			Datering:		
Laag Laag-ongedefinieerd			Laag Laag-ongedefinieerd		
Foto Nr: 070, 071 Plan Nr: 1 Inventaris Nr: 9			Foto Nr: 071, 072 Plan Nr: 1		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen grijs Bijmenging (grond): vlekjes: bruin, , vlekken: bruin, , Gebioturbeerd: matig Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: weinig spikkels, brokjes Verbrande leem: weinig spikkels Mangaan: vrij veel spikkels IJzerconcreties: spikkels Baksteen: weinig spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen grijs Bijmenging (grond): vlekken: bruin, , vlekjes: moederbodem, , Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: spikkels, brokjes Mangaan: spikkels IJzerconcreties: weinig spikkels Keien: vrij weinig Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk kuil		
			PS8--12--		
			Datering:		
			Laag greppel		
			Foto Nr: 071, 072, 073, 074 Plan Nr: 1		
			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen donker grijs Bijmenging (grond): vlekken: bruin, gelig bruin, Gebioturbeerd: sterk Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: spikkels, brokjes, brokken Verbrande leem: weinig spikkels, brokjes Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels, brokjes Baksteen: weinig spikkels Aflijning: duidelijk		

Spoorlijst

Spoor	Context	Structuur	Spoor	Context	Structuur
PS8--13--			PS8--15--		
Datering:			Datering:		
Laag Laag-ongedefinieerd			Laag paalspoor-kern		
Foto Nr: 071, 072, 073, 074 Plan Nr: 1			Foto Nr: 073, 074, 075, 100 Plan Nr: 1,2		
Compactheid: vast Kleur: heterogeen donker grijs Bijmenging (grond): vlekjes: bruin, lichtgrijs, vlekken: bruin, , Gebioturbeerd: weinig Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: vrij veel spikkels, brokjes Verbrande leem: vrij veel spikkels, brokjes Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels, brokjes Baksteen: spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk kuil of paalspoor			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen donker grijs Bijmenging (grond): vlekken: bruin, , vlekjes: bruin, lichtgrijs, Gebioturbeerd: weinig Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: vrij weinig spikkels, brokjes Verbrande leem: vrij veel spikkels, brokjes Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels, brokjes Baksteen: spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk		
PS8--14--			PS8--16--		
Datering:			Datering:		
Laag Greppel			Laag Paalspoor-insteek		
Foto Nr: 071, 072, 073, 074 Plan Nr: 1			Foto Nr: 073, 074, 075, 100 Plan Nr: 1,2 Inventaris Nr: 10		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen grijs Bijmenging (grond): vlekken: bruin, gelig bruin, Gebioturbeerd: matig Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: spikkels, brokjes, brokken Verbrande leem: spikkels, brokjes Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels, brokjes Baksteen: weinig brokjes, spikkels Aflijning: duidelijk			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen donker bruin Bijmenging (grond): vlekken: donkergrijs, moederbodem, Gebioturbeerd: sterk Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: vrij weinig spikkels Verbrande leem: weinig brokjes, spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: vrij veel spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk		

Spoorlijst

Spoor	Context	Structuur	Spoor	Context	Structuur
PS8--17--			PS8--19--		
Datering:			Datering:		
Laag Laag-ongedefinieerd			Laag Kuil-ongedefinieerd		
Foto Nr: 074 Plan Nr: 1			Foto Nr: 074, 075 Plan Nr: 1		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen donker grijs Bijmenging (grond): vlekjes: bruin, lichtgrijs, vlekken: bruin, , Gebioturbeerd: weinig Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: vrij veel spikkels, brokjes Verbrande leem: vrij veel spikkels, brokjes Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels, brokjes Baksteen: spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk kuil of paalspoor			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen donker grijs Bijmenging (grond): vlekjes: donkerbruin, moederbodem, Gebioturbeerd: sterk Samenstelling: fijn leem Inclusies: Houtskool: zeer weinig spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels, brokjes Aflijning: onduidelijk Commentaar: mogelijk natuurlijk		
PS8--18--			PS8--20--		
Datering:			Datering:		
Laag Laag-ongedefinieerd			Laag Kuil-ongedefinieerd		
Foto Nr: 074 Plan Nr: 1			Foto Nr: 074, 075 Plan Nr: 1		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen donker grijs Bijmenging (grond): vlekjes: bruin, lichtgrijs, vlekken: bruin, , Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: vrij veel brokken, spikkels, brokjes Verbrande leem: vrij veel spikkels, brokjes Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels, brokjes Baksteen: spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk kuil of paalspoor			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen bruinig grijs Bijmenging (grond): vlekken: donkergrijs, , vlekjes: lichtgrijs, moederbodem, Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: weinig spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: weinig spikkels, brokjes Baksteen: weinig spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk Commentaar: ijzerconcretie vooral langs de rand		

Spoorlijst

Spoor	Context	Structuur	Spoor	Context	Structuur
PS8--21--			PS8--23--		
Datering:			Datering:		
Laag Kuil-ongedefinieerd			Laag Kuil-ongedefinieerd		
Foto Nr: 074, 075			Foto Nr: 073, 074, 075, 076		
Plan Nr: 1			Plan Nr: 1		
Inventaris Nr: 11					
Compactheid: vrij vast			Compactheid: vrij vast		
Kleur: heterogeen donker grijs			Kleur: heterogeen donker grijs		
Bijmenging (grond): vlekjes: bruin, lichtgrijs, vlekken: bruin, ,			Bijmenging (grond): vlekjes: bruin, lichtgrijs, vlekken: bruin, ,		
Samenstelling: fijn zandig leem			Samenstelling: fijn zandig leem		
Inclusies:			Inclusies:		
Houtskool: vrij veel spikkels, brokjes			Houtskool: vrij weinig spikkels, brokjes		
Verbrande leem: vrij veel spikkels, brokjes			Verbrande leem: spikkels, brokjes		
Mangaan: spikkels			Mangaan: spikkels		
IJzerconcreties: spikkels, brokjes			IJzerconcreties: weinig spikkels		
Baksteen: vrij veel brokken, spikkels, brokjes			Baksteen: zeer weinig spikkels		
Aflijning: duidelijk			Aflijning: duidelijk		
Commentaar: mogelijk paalspoor			Commentaar: mogelijk paalspoor		
PS8--22--			PS8--24--		
Datering:			Datering:		
Laag Kuil-ongedefinieerd			Laag Laag-ongedefinieerd		
Foto Nr: 073, 074, 075, 076			Foto Nr: 074, 075		
Plan Nr: 1			Plan Nr: 1		
Compactheid: vrij vast			Compactheid: vrij vast		
Kleur: heterogeen donker grijs			Kleur: heterogeen rodig bruin		
Bijmenging (grond): vlekjes: donkerbruin, grijzig bruin,			Bijmenging (grond): vlekken: grijs, moederbodem,		
Samenstelling: fijn zandig leem			Samenstelling: zandig leem		
Inclusies:			Inclusies:		
Houtskool: spikkels, brokjes, brokken			Houtskool: spikkels, brokjes		
Verbrande leem: spikkels, brokjes, brokken			Verbrande leem: zeer veel spikkels, brokjes, brokken		
Mangaan: spikkels			Mangaan: spikkels		
IJzerconcreties: spikkels, brokjes			IJzerconcreties: spikkels, brokjes, brokken		
Baksteen: weinig spikkels			Baksteen: vrij veel spikkels, brokjes, brokken		
Keien: vrij weinig			Aflijning: duidelijk		
Aflijning: duidelijk			Commentaar: mogelijk kuil		
Commentaar: mogelijk paalspoor					

Spoorlijst

Spoor	Context	Structuur	Spoor	Context	Structuur
PS8--25--			PS8--27--		
Datering:			Datering:		
Laag Laag-ongedefinieerd			Laag Kuil-ongedefinieerd		
Foto Nr: 074, 075 Plan Nr: 1			Foto Nr: 074, 075 Plan Nr: 1		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen grijs Bijmenging (grond): vlekken: bruin, , vlekjes: moederbodem, , Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: spikkels, brokjes, brokken Verbrande leem: weinig spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels, brokjes, brokken Baksteen: weinig spikkels Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk kuil of paalspoor			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen grijs Bijmenging (grond): vlekken: bruin, , vlekjes: bruin, moederbodem, Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: vrij weinig spikkels, brokjes Verbrande leem: weinig spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk		
PS8--26--			PS8--28--		
Datering:			Datering:		
Laag Kuil-ongedefinieerd			Laag Kuil-ongedefinieerd		
Foto Nr: 074, 075, 102 Plan Nr: 1,2			Foto Nr: 074, 075, 076 Plan Nr: 1		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen donker grijs Bijmenging (grond): vlekjes: bruin, lichtgrijs, vlekken: bruin, , Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: vrij weinig spikkels, brokjes Verbrande leem: spikkels, brokjes Mangaan: spikkels IJzerconcreties: weinig spikkels Baksteen: zeer weinig spikkels Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk paalspoor			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen bruin Bijmenging (grond): vlekjes: grijs, , Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: weinig spikkels, brokjes Mangaan: veel spikkels IJzerconcreties: weinig spikkels, brokjes Baksteen: weinig spikkels Keien: weinig Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk paalspoor		

Spoorlijst

Spoor	Context	Structuur	Spoor	Context	Structuur
PS8--29--			PS8--31--		
Datering:			Datering:		
Laag Laag-ongedefinieerd			Laag Kuil-ongedefinieerd		
Foto Nr: 074, 075, 076 Plan Nr: 1			Foto Nr: 077 Plan Nr: 1		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen grijs Bijmenging (grond): vlekken: bruin, , vlekjes: bruin, moederbodem, Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: spikkels, brokjes Verbrande leem: zeer weinig spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels, brokjes Baksteen: vrij weinig spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk kuil of paalspoor			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen oranje bruin Bijmenging (grond): vlekjes: donkerbruin, donkergrijs, Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: zeer weinig spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels, brokjes Aflijning: onduidelijk Commentaar: mogelijk natuurlijk		
PS8--30--			PS8--32--		
Datering:			Datering:		
Laag Laag-ongedefinieerd			Laag Laag-ongedefinieerd		
Foto Nr: 074, 075, 076, 077 Plan Nr: 1			Foto Nr: 077, 078 Plan Nr: 1		
Compactheid: vrij vast Kleur: grijs Bijmenging (grond): vlekken: bruin, , vlekjes: moederbruin, , Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: spikkels, brokjes, brokken Verbrande leem: weinig spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels Baksteen: vrij weinig spikkels, brokjes, brokken Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk kuil			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen licht gelig bruin Bijmenging (grond): vlekjes: lichtgrijs, donker bruinig grijs, Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Mangaan: spikkels IJzerconcreties: veel spikkels, brokjes, brokken Aflijning: duidelijk Commentaar: greppel of onderdeel boomval?		
			PS8--33--		
			Datering:		
			Laag Kuil-ongedefinieerd		
			Foto Nr: 077, 078 Plan Nr: 1		
			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen grijs Bijmenging (grond): vlekjes: donkerbruin, moederbodem, Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: spikkels Verbrande leem: spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels Baksteen: weinig spikkels Aflijning: duidelijk		

Spoorlijst

Spoor	Context	Structuur	Spoor	Context	Structuur
PS8--34--			PS9--3--		
Datering:			Datering:		
Laag Kuil-ongedefinieerd			Laag Laag-ongedefinieerd		
Foto Nr: 079 Plan Nr: 1			Foto Nr: 084, 085 Plan Nr: 1		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen licht gelig grijs Bijmenging (grond): vlekjes: bruin, , Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: weinig spikkels Mangaan: vrij veel spikkels IJzerconcreties: spikkels Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk natuurlijk			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen grijs Bijmenging (grond): vlekjes: lichtbruin, moederbodem, Samenstelling: zandig leem Inclusies: Houtskool: spikkels, brokjes Verbrande leem: weinig spikkels Mangaan: weinig spikkels IJzerconcreties: spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk kuil (samen met PS9-2)		
PS9--1--			PS9--4--		
Datering: 1501 AD - 1940 AD			Datering:		
Laag gracht			Laag Laag-ongedefinieerd		
Foto Nr: 080, 081, 082, 083, 084, 085, 086, 087, 088, 089, 090, 091, 092, 093, 094 Plan Nr: 1 Inventaris Nr: 12			Foto Nr: 084, 086, 087 Plan Nr: 1		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen grijsig bruin Bijmenging (grond): vlekjes: moederbodem, , vlekken: moederbodem, , Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: weinig spikkels Mangaan: vrij veel spikkels IJzerconcreties: spikkels, brokjes Baksteen: weinig spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen donker grijs Bijmenging (grond): vlekjes: moederbodem, , Samenstelling: grof zandig leem Inclusies: Houtskool: vrij veel spikkels, brokjes Verbrande leem: vrij veel spikkels, brokjes Mangaan: weinig spikkels IJzerconcreties: weinig spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk kuil		
PS9--2--			PS9--5--		
Datering:			Datering:		
Laag Laag-ongedefinieerd			Laag Laag-ongedefinieerd		
Foto Nr: 084, 085 Plan Nr: 1			Foto Nr: 092 Plan Nr: 1		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen donker grijs Bijmenging (grond): vlekjes: moederbodem, lichtgrijs, Samenstelling: zandig leem Inclusies: Houtskool: vrij veel spikkels, brokjes Verbrande leem: vrij weinig spikkels, brokjes Mangaan: spikkels IJzerconcreties: spikkels Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk kuil			Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen grijs Bijmenging (grond): vlekjes: lichtgrijs, moederbodem, Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: vrij weinig spikkels Mangaan: weinig spikkels IJzerconcreties: weinig spikkels Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk kuil		

Spoorlijst

Spoor	Context	Structuur	Spoor	Context	Structuur
PS9--6-- Datering: Laag Laag-ongedefinieerd			PS10--3-- Datering: Laag Greppel		
<i>Foto Nr: 093</i> <i>Plan Nr: 1</i>			<i>Plan Nr: 1</i>		
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen grijs Bijmenging (grond): vlekjes: moederbodem, lichtgrijs, Samenstelling: fijn zandig leem Inclusies: Houtskool: vrij weinig spikkels, brokjes Mangaan: spikkels IJzerconcreties: vrij weinig spikkels Aflijning: duidelijk Commentaar: mogelijk kuil-ongedefinieerd, gelijkaardig aan PS9 -5			Compactheid: vrij vast Kleur: homogeen grijs Samenstelling: zandig leem Inclusies: Mangaan: spikkels IJzerconcreties: vrij veel spikkels, brokjes Aflijning: duidelijk		
PS10--1-- Datering: Laag Laag-ongedefinieerd					
<i>Foto Nr: 047, 048, 049, 050, 051, 052, 053</i> <i>Plan Nr: 1</i>					
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen bruinig grijs Bijmenging (grond): vlekjes: grijzig bruin, , Samenstelling: zandig leem Inclusies: Houtskool: spikkels, brokjes Mangaan: spikkels IJzerconcreties: vrij veel spikkels, brokjes Baksteen: vrij weinig spikkels Aflijning: duidelijk Commentaar: gracht?					
PS10--2-- Datering: Laag Laag-ongedefinieerd					
<i>Foto Nr: 048, 049, 050, 051, 052, 053, 054, 055, 056, 057, 058, 059, 060</i> <i>Plan Nr: 1</i>					
Compactheid: vrij vast Kleur: heterogeen bruin Bijmenging (grond): vlekjes: bruinig grijs, , Samenstelling: zandig leem Inclusies: Houtskool: weinig spikkels Mangaan: spikkels IJzerconcreties: vrij veel spikkels, brokjes, brokken Baksteen: vrij weinig spikkels Aflijning: duidelijk					

Vondstenlijst

Inventaris Nr.	Spoor	Aantal	Doos Nr.
1	PS2--1--		
Aardewerk Metaaltijd Grofwandig Niet gedetermineerd onversierd Kwarts/chamotte/organisch niet gedetermineerd		4 stuks	B1311
2	PS6--4--		
Ander materiaal Bot Dierlijk bot		4 stuks	B1311
3	PS6--5--		
Aardewerk Metaaltijd Grofwandig Niet gedetermineerd onversierd Kwarts/chamotte/organisch niet gedetermineerd		1 stuks	B1311
4	PS6--8--		
Aardewerk Postmiddeleeuws Steengoed Steengoed met engobe/zoutglazuur algemeen niet gedetermineerd		1 stuks	B1311
5	PS6--9--		
Ander materiaal Bouwmateriaal Baksteen		1 stuks	B1311
6	PS6--11--		
Aardewerk Postmiddeleeuws Rood Lokaal gedraaid niet gedetermineerd		1 stuks	B1311
7	PS6--12--		
Aardewerk Postmiddeleeuws Steengoed Steengoed type Westerwald niet gedetermineerd		1 stuks	B1311
8	PS7--3--		
Aardewerk Postmiddeleeuws Rood Lokaal gedraaid niet gedetermineerd		1 stuks	B1311
9	PS8--9--		
Aardewerk Middeleeuws Grijs Lokaal grijs niet gedetermineerd		1 stuks	B1311
10	PS8--16--		
Ander materiaal Bouwmateriaal Dakpan Romeins type tegula		1 stuks	B1311
11	PS8--21--		
Ander materiaal Bouwmateriaal Dakpan Romeins type tegula		1 stuks	B1311
Ander materiaal Bouwmateriaal Dakpan Romeins type imbrex		1 stuks	B1311
12	PS9--1--		
Aardewerk Postmiddeleeuws Ander aardewerk Porselein bord		2 stuks	B1311
Aardewerk Postmiddeleeuws Rood Lokaal gedraaid niet gedetermineerd		1 stuks	B1311

Plannen

Fase	0
------	---

Nummer	Omschrijving
--------	--------------

1	grondplan
---	-----------

2	coupeplan
---	-----------

Algemene Foto's Project

Nummer	Omschrijving
002	proefsleuf 1 zicht vanuit zuidoosten
003	proefsleuf 1 zicht vanuit zuidwesten
004	proefsleuf 1 zicht vanuit zuidwesten
005	proefsleuf 1 zicht vanuit zuidwesten
006	proefsleuf 1 zicht vanuit zuidwesten
007	proefsleuf 1 zicht vanuit zuidwesten
008	proefsleuf 1 zicht vanuit zuidwesten
009	proefsleuf 1 zicht vanuit zuidwesten
010	proefsleuf 1 zicht vanuit zuidwesten
011	proefsleuf 1 zicht vanuit zuidwesten
012	proefsleuf 1 zicht vanuit zuidwesten
013	proefsleuf 1 zicht vanuit zuidwesten
014	proefsleuf 1 zicht vanuit zuidoosten
015	proefsleuf 1 zicht vanuit noordwesten
016	proefsleuf 2 zicht vanuit noordwesten
017	proefsleuf 2 zicht vanuit zuidwesten
019	proefsleuf 2 zicht vanuit zuidwesten
020	proefsleuf 2 zicht vanuit zuidoosten
021	proefsleuf 2 zicht vanuit zuidwesten
022	proefsleuf 2 zicht vanuit zuidwesten
023	proefsleuf 3 zicht vanuit noordwesten
024	proefsleuf 3 zicht vanuit zuidoosten
026	proefsleuf 4 zicht vanuit noordwesten
027	proefsleuf 4 zicht vanuit zuidoosten
028	proefsleuf 5 zicht vanuit noordwesten
034	proefsleuf 5 zicht vanuit zuidoosten
035	proefsleuf 6 zicht vanuit noordwesten
036	proefsleuf 6 zicht vanuit zuidoosten
046	proefsleuf 6 zicht vanuit zuidoosten
061	proefsleuf 7 zicht vanuit noordwesten
068	proefsleuf 7 zicht vanuit zuidoosten
069	proefsleuf 8 vanuit noordwesten
079	proefsleuf 8 zicht vanuit zuidoosten
080	proefsleuf 9 zicht vanuit zuidoosten
094	proefsleuf 9 zicht vanuit noordwesten

Fotolijst

Fase 0	
Nummer	Sporen
001	PS1--1--
018	PS2--1--
025	PS3--1--
028	PS5--1--, PS5--2--, PS5--3--
029	PS5--1--
030	PS5--1--, PS5--2--
031	PS5--2--
032	PS5--2--, PS5--3--
033	PS5--3--
037	PS6--12--
038	PS6--9--, PS6--10--, PS6--11--
039	PS6--8--, PS6--9--, PS6--10--, PS6--11--
040	PS6--6--, PS6--7--, PS6--8--, PS6--9--
041	PS6--5--
042	PS6--3--, PS6--4--, PS6--5--
043	PS6--1--, PS6--2--, PS6--3--
044	PS6--1--, PS6--2--
045	PS6--1--
047	PS10--1--
048	PS10--1--, PS10--2--
049	PS10--1--, PS10--2--
050	PS10--1--, PS10--2--
051	PS10--1--, PS10--2--
052	PS10--1--, PS10--2--
053	PS10--1--, PS10--2--
054	PS10--2--
055	PS10--2--
056	PS10--2--
057	PS10--2--
058	PS10--2--
059	PS10--2--
060	PS10--2--
062	PS7--1--, PS7--2--

Fotolijst

063	PS7--2--, PS7--3--, PS7--4--, PS7--5--, PS7--6--, PS7--7--, PS7--8--
064	PS7--2--, PS7--7--, PS7--8--
065	PS7--9--, PS7--10--, PS7--11--, PS7--12--, PS7--13--
066	PS7--11--, PS7--12--, PS7--13--
067	PS7--11--
068	PS7--14--
069	PS8--1--, PS8--2--, PS8--3--, PS8--4--, PS8--5--, PS8--6--
070	PS8--7--, PS8--8--, PS8--9--
071	PS8--9--, PS8--10--, PS8--11--, PS8--12--, PS8--13--, PS8--14--
072	PS8--11--, PS8--12--, PS8--13--, PS8--14--
073	PS8--12--, PS8--13--, PS8--14--, PS8--15--, PS8--16--, PS8--22--, PS8--23--
074	PS8--12--, PS8--13--, PS8--14--, PS8--15--, PS8--16--, PS8--17--, PS8--18--, PS8--19--, PS8--20--, PS8--21--, PS8--22--, PS8--23--, PS8--24--, PS8--25--, PS8--26--, PS8--27--, PS8--28--, PS8--29--, PS8--30--
075	PS8--15--, PS8--16--, PS8--19--, PS8--20--, PS8--21--, PS8--22--, PS8--23--, PS8--24--, PS8--25--, PS8--26--, PS8--27--, PS8--28--, PS8--29--, PS8--30--
076	PS8--22--, PS8--23--, PS8--28--, PS8--29--, PS8--30--
077	PS8--30--, PS8--31--, PS8--32--, PS8--33--
078	PS8--32--, PS8--33--
079	PS8--34--
080	PS9--1--
081	PS9--1--
082	PS9--1--
083	PS9--1--
084	PS9--1--, PS9--2--, PS9--3--, PS9--4--
085	PS9--1--, PS9--2--, PS9--3--
086	PS9--1--, PS9--4--
087	PS9--1--, PS9--4--
088	PS9--1--
089	PS9--1--
090	PS9--1--
091	PS9--1--
092	PS9--1--, PS9--5--
093	PS9--1--, PS9--6--
094	PS9--1--
095	PS1---P1-
096	PS2--1--

Fotolijst

097	PS8---P1-
098	PS6---P1-
099	PS7--2--
100	PS8--15--, PS8--16--
101	PS5--1--
102	PS8--26--
103	PS3--1--
104	PS3---P1-
105	PS6--5--, PS6--13--

**Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor
een archeologische prospectie met ingreep in de bodem:
Aalst, Baardegem-Dorp**

Provincie: Oost-Vlaanderen

Gemeente: Aalst

Deelgemeente: Baardegem

Adres: Baardegem-Dorp

Kadaster: Afdeling: 9

Sectie: C

Perce(e)l(en) : 371T, 371N, 370B

1. Inleiding

Het doel van de Bijzondere Voorwaarden is, via de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem, voorwaarden op te leggen waaraan een archeologisch (voor)onderzoek moet voldoen. Onderstaande bijzondere voorwaarden kunnen door de bouwheer gebruikt worden als basis voor het opmaken van een bestek of offerte-aanvraag of vraag naar prijsvoorstellen bij een uitvoerder die voldoet aan de gestelde vereisten, **maar kan een bestek, offerte-aanvraag of vraag naar prijsvoorstel niet vervangen.**

Als zodanig wordt aangeraden bij het opstellen van een bestek de bijzondere voorwaarden in zijn geheel als bijlage toe te voegen.

Een uitvoerder die voldoet aan de gestelde vereisten, moet op basis van de verder aangehaalde gegevens de prospectie met ingreep in de bodem naar behoren kunnen uitvoeren.

Daarnaast heeft dit document als doel de kwaliteit van de prospectie met ingreep in de bodem te waarborgen. Het wordt in zijn actuele vorm als bijzondere voorwaarden gehecht aan de vergunning die de uitvoerende archeoloog bij aanvang van de prospectie met ingreep in de bodem in zijn bezit dient te hebben. In deze zin zijn alle bepalingen bindend.

Indien de uitvoering afwijkt van de bijzondere voorwaarden kan dit tot gevolg hebben dat er niet is voldaan aan de voorwaarden uit de stedenbouwkundige vergunning of verkavelingsvergunning.

2. Sectorale juridische bepalingen

Het agentschap Onroerend Erfgoed

De wetgeving met betrekking tot archeologie omvat:

- Decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij de decreten van 18 mei 1999, 28 februari 2003, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 18 november 2011, hierna genoemd het archeologiedecreet.
- Besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003, 23 juni 2006, 9 mei 2008, 4 december 2009, 1 april 2011, 10 juni 2011 en 22 juni 2012 hierna genoemd het archeologiebesluit.
- Ministerieel besluit van 13 september 2011 tot bepaling van de minimumnormen voor de registratie en documentatie bij archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem en de wijze van

rapportering tot uitvoering van artikel 14, §3, van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, hierna genoemd de minimumnormen.

Conform art. 4 § 2 van het archeologiedecreet zijn de eigenaar en de gebruiker verantwoordelijk voor de archeologische monumenten die zich op hun gronden bevinden. Ze dienen de archeologische monumenten te bewaren en te behoeden voor beschadiging. Indien dit niet 'in situ' kan, moet dit 'ex situ' gebeuren, via een opgraving.

Om een archeologische opgraving te kunnen uitvoeren moet een opgravingsvergunning bij de centrale dienst van het agentschap Onroerend Erfgoed aangevraagd worden:

agentschap Onroerend Erfgoed - afdeling Beheer – Phoenixgebouw, Koning Albert II-laan 19 bus 5, 1210 Brussel

– tel 02 553 16 26 / 02 553 16 39

– mail: steven.mortier@rwo.vlaanderen.be
werner.wouters@rwo.vlaanderen.be

De vergunning wordt verleend op persoonlijke naam van de leidinggevende archeoloog (vergunninghouder) en geldt voor een welbepaalde site en voor een welbepaalde termijn.

3. **Bijzondere voorwaarden**

(Zie de minimumnormen hoofdstuk 1. Algemene Bepalingen, artikels 2, 3 en 4)

Conform art. 14 § 2 van het archeologiebesluit hebben de bijzondere voorwaarden bepaald in de prospectievergunning voorrang op de algemene voorwaarden bepaald in art. 14 § 1. Daar waar de in deze vergunning bepaalde voorwaarden afwijken van de minimumnormen, hebben de **bijzondere voorwaarden voorrang**.

Wanneer de bijzondere voorwaarden bijkomende verplichtingen opleggen ten opzichte van de minimumnormen, vervangen deze de minimumnormen niet maar vormen ze **bijkomende vereisten**.

Indien de vergunninghouder door omstandigheden genoodzaakt is om af te wijken van de onderstaande methoden of andere beslissingen moet nemen die van wezenlijk belang kunnen zijn voor het verdere onderzoek, dient dit vooraf voorgelegd te worden aan de opdrachtgever en aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de aan de (inter)gemeentelijke dienst waaraan de bevoegdheid voor archeologie is toegewezen. Beslissingen hierover worden schriftelijk bevestigd door het agentschap Onroerend Erfgoed via brief of in een goedgekeurd werkverslag en verantwoord in het rapport.

De vergunninghouder formuleert zelf een onderbouwd voorstel inzake termijn terreinwerk en termijn rapportage, uitgedrukt in werkdagen.

Deze termijn omschrijft het aantal werkelijk te presteren dagen, met uitsluiting van de wettelijke feestdagen en de vakantiedagen waarop de personeelsleden recht hebben.

3.1. Contactgegevens agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen.

Contactpersoon:	Inge.zeebroek@rwo.vlaanderen.be
Contactgegevens:	09 276 24 53
Referentie:	4.002/41002/99.290
Datum:	09/02/2016

4. **Randvoorwaarden**

(Zie minimumnormen hoofdstuk 2. Minimumnormen voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek. Afdeling 1. Archeologische opgraving, artikels 5, 6, 7 en 8 §1)

De prospectie met ingreep in de bodem moet worden uitgevoerd in goede terreinomstandigheden. Dit betekent o.m. dat:

- de weersomstandigheden dermate zijn dat ze een goede waarneming toelaten. De vergunninghouder voorziet een scenario voor het geval de prospectie moet worden uitgesteld omwille van slechte weersomstandigheden.
Hierbij zijn maatregelen ter bescherming van kwetsbare contexten inbegrepen.
- de vergunninghouder doet een voorstel de veldstrategie aan te passen indien de terreinomstandigheden dit vereisen.
- bij een langdurige opschorting (>1 maand) door de vergunninghoudende archeoloog maatregelen voorgesteld worden om de degradatie van alle aanwezige sporen tegen te gaan.
- de opgravingszone visueel en/of fysiek is afgescheiden van andere zones waar werken uitgevoerd worden.
- de vergunninghouder een duidelijk zicht heeft op eventueel aanwezige leidingen.
- de werf is ingericht conform de vigerende wetgevingen inzake arbeid, bodemverzet en veiligheid.
- er duidelijke afspraken zijn tussen de vergunninghouder en zijn/haar opdrachtgever over:
  - wie de kraan levert;
  - wie de bemaling voorziet in geval van wateroverlast;
  - het terug dichten van de sleuven en herstel terrein;
  - communicatie met de pers.

De vergunninghouder bekommt een gegeorefereerd grondplan van de bestaande toestand op een ontwerpplan (X-Y-Z, in Lambert 72) van het terrein, zowel digitaal als analoog.

De vergunninghouder meldt de aanvang van de prospectie tijdig aan de opdrachtgever, het College van Burgemeester en Schepenen, aan het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen en tevens aan de (inter)gemeentelijke dienst waaraan de bevoegdheid voor archeologie is toegewezen.

Deze vergunning dient in origineel exemplaar aanwezig te zijn op het terrein tijdens de uitvoering van het onderzoek.

5. Beschrijving van het project en onderzoeksvragen

Op het terrein zal een woonzorgcentrum gerealiseerd worden. Binnen het projectgebied wordt een gedeelte voorbehouden als groenzone en worden tevens de bestaande bomen en groenpartijen zo veel als mogelijk opgenomen. Tot in 2006 waren er aan de kant van Baardegem-Dorp schoolgebouwen aanwezig. Op het terrein is hiervan nog een gebouw behouden.

Het projectgebied is in totaliteit ca. 1,12 ha groot (zonder groenzone ca. 7700m²) en wordt gekenmerkt door de bodemseries Ldcz (vochtig zandleem) centraal in het gebied, bebouwde zone (OB) aan de straatzijde en vergraven terrein (OT) aan de achterzijde.

Het archeologisch potentieel van het terrein is gekoppeld aan de landschappelijke ligging op een zandleemrug, de historische ligging vlakbij de (mogelijk) vroegmiddeleeuwse kern van Baardegem en het grotendeels onbebouwde terrein.

Doel van de prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen).

Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Zijn er tekenen van erosie?
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van een occupatie?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja;
  - Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
  - Wat is de omvang?
  - Komen er oversnijdingen voor?
  - Wat is het, geschatte, aantal individuen?
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan een vroegmiddeleeuwse oorsprong van Baardegem?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?

- Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?
- Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud *in situ*)?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet *in situ* bewaard kunnen blijven:
  1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
  2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

6. Wetenschappelijke begeleiding

Indien tijdens de prospectie blijkt dat de expertise die de vergunninghouder voorzien heeft onvoldoende is, kan het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen bijkomende expertise vragen.

De wetenschappelijke begeleiding kan aanbevelingen formuleren inzake methodiek of prospectiestrategie aan het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen en de vergunninghouder. Indien het agentschap Onroerend Erfgoed akkoord gaat met de geformuleerde aanbevelingen dient de vergunninghouder deze ter harte te nemen.

7. Veldwerk

(Zie de minimumnormen hoofdstuk 2. Minimumnormen voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek, Afdeling 2. Archeologische prospectie met ingreep in de bodem, artikels 61 tot en met 70)

Voor de uitvoering van het terreinwerk geldt de minimale personeelsbezetting zoals vermeld in hoofdstuk 9. personeel.

7.1. Proefsleuven

(Zie de minimumnormen artikel 61 en 62)

Proefsleuven beperken zich tot de bebouwde zone (inclusief parkeerterrein en brandweg) en de zone van de buffervijver, gezien de rest van het terrein ingericht wordt als parkzone en een groot aantal te behouden bomen en struiken omvat.

De methode van continue sleuven wordt gebruikt:

- parallelle proefsleuven ononderbroken over het volledige oppervlak van de betrokken percelen;
- de afstand tussen de proefsleuven bedraagt niet meer dan 15m (van middenpunt tot middenpunt);
- de proefsleuven zijn 2 meter breed.

Hierbij wordt minstens 10% opengelegd d.m.v. proefsleuven in een vast grid en 2,5% d.m.v. kijkvensters en/of dwarssleuven.

De zijden van de kijkvensters meten maximaal de afstand tussen twee sleuven. De kijkvensters en/of dwarssleuven moeten voldoende groot zijn om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden.

Voorafgaand aan de start van de prospectie wordt een sleuvenplan ter goedkeuring voorgelegd aan Onroerend Erfgoed.

7.2. aanleg vlakken

(Zie de minimumnormen artikel 61, 62, 64, 65, 66, 67, 68 en 70)

Opgelegde zones mogen niet betreden worden met de kraan en/of ander zwaar materieel.

7.3. vlakregistratie

(Zie de minimumnormen artikel 61, 62, 65 en 70)

Indien een spoor zich tegen de putwand bevindt, wordt het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren.

Er wordt dagelijks voorzien in een volledige opmeting van sleuven, kijkvensters en sporen. Dit betekent dat er dagelijks een recent en aangevuld grondplan beschikbaar is, dat op elk moment aangeleverd kan worden.

7.4. spoorbewerking en –registratie

(Zie de minimumnormen artikel 16, 21, 63, 65 en 70)

Alle grondsporen worden manueel opgeschaafd in functie van het verkrijgen van een juiste aflijning, diagnostisch vondstmateriaal en de fotografische registratie, tenzij het om duidelijk definieerbare, kwetsbare contexten (v.b. brandrestengraven) gaat.

Er dient een selectie van de sporen gecoupeerd te worden die afdoende is om de onderzoeksvragen te beantwoorden. Indien nodig wordt het couperen van deze selectie aangevuld met extra coupes op vraag van het agentschap Onroerend Erfgoed.

In vermoedelijke diepe sporen zoals waterputten en waterkuilen wordt een boring gezet om te verifiëren of het om een dergelijk spoor gaat en om de diepte te bepalen.

De vergunninghouder is vrij in het bepalen van de noodzaak van aanvullende boringen en het aantal boringen.

7.5. bodemprofielen

(Zie de minimumnormen artikel 70)

Voor het vaststellen van het archeologisch niveau wordt een profielput aangelegd tot 60 cm in de moederbodem. Indien de terreinomstandigheden daarom vragen worden meerdere profielen aangelegd verspreid over projectgebied.

Per sleuf moet minimaal een profielkolom van minimaal 1 meter breed worden opgeschoond waarbij minstens 30 cm van de moederbodem zichtbaar is.

Deze profielkolommen worden systematisch verspreid over de sleuven aangelegd in een geschrinkt systeem, zodanig dat een goed overzicht van het gehele projectgebied wordt verkregen.

Bij elke profielput en profielkolom wordt de absolute hoogte van het (archeologisch) vlak en van het maaiveld genomen en op plan gebracht.

De inplanting van geregistreerde profielen en profielputten vullen elkaar aan en resulteren in een volledige dekking van het onderzoeksgebied.

7.6. Grondwater

Tijdens het archeologisch vooronderzoek wordt een inschatting gemaakt van het niveau van de grondwatertafel en/of de aanwezigheid van waterdragende lagen.

Op basis van de grondwaterstanden geeft de opdrachtnemer in het conceptrapport een advies inzake de noodzaak tot lijn- of kaderbemaling bij een eventueel vervolgtraject. Dit gebeurt op basis van de TAW-waarde van de grondwatertafel, de TAW-waardes van het archeologisch niveau en de diepte van de gecoupeerde of afgeboorde archeologische structuren.

7.7. Metaaldetectie

(Zie de minimumnormen artikel 65, 69 en 70)

Sporen waarbij de metaaldetector een signaal gaf, worden aangeduid in de sporenlijst. Metaalvondsten worden enkel ingezameld als zij zich aan het vlak bevinden of als ze zich in een spoor bevinden dat gecoupeerd wordt. Ingezamelde vondsten worden op plan gezet met vondstnummer en de code Md. Ingezamelde metaalvondsten worden beschermd tegen degradatie van het materiaal.

7.8. Heropvulling

Sporen die snel dreigen te degraderen worden beschermd. De vergunninghoudende archeoloog doet hiertoe een voorstel.

De archeologische uitgravingen kunnen pas terug worden gevuld, rekening houdend met de wetgeving rond bodemverzet en de richtlijnen van de opdrachtgever, nadat het agentschap Onroerend Erfgoed daarvoor de toestemming geeft.

8. Rapportage

(Zie de minimumnormen hoofdstuk 3. Wijze van rapportering, artikels 71 tot en met 78)

Voor de rapportage wordt minstens de archeoloog-projectleider ingezet.

8.1. nota met aanbevelingen

De nota met aanbevelingen wordt binnen de **10** werkdagen na het beëindigen van het veldwerk bezorgd aan het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, de aanvullende wetenschappelijke begeleiding en de opdrachtgever.

Deze nota met aanbevelingen omvat minstens:

- een overzichtsplan van de proefsleuven op leesbare schaal;
- een gegeorefereerd sleuvenplan in overlay op het inrichtingsplan;
- plannen van de positieve sleuven met aanduiding van de aangetroffen sporen en indien mogelijk een fasering op leesbare schaal;
- een overzicht en beschrijving van de profielen;
- een korte beschrijving van de resultaten met inbegrip van een antwoord op de onderzoeksvragen (pdf-bestand);
- een voorstel voor timing voor het afwerken van het eerste conceptrapport; met een maximumtermijn van 2 jaar na het beëindigen van het veldwerk voor de oplevering van een door het agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurd eindrapport;
- aanbevelingen voor *in-situ* behoud;

- een beargumenteerd voorstel tot afbakening van de zone voor eventueel vervolgonderzoek;
- een beargumenteerd voorstel tot afbakening van de zone voor eventueel vervolgonderzoek in overlay op het inrichtingsplan.

Kaarten worden als pdf- bestand en als GISshapefile aangeleverd.

8.2. conceptrapport

Het rapport wordt in conceptvorm bezorgd aan het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, de eventuele wetenschappelijk begeleiding en de opdrachtgever. De inhoud hiervan stemt overeen met de inhoud van het eindrapport zoals omschreven in de minimumnormen en de bepalingen hieronder. Het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, de eventuele wetenschappelijke begeleiding en de opdrachtgever bezorgen hun opmerkingen aan elkaar en de vergunninghouder. De vergunning houdende archeoloog verwerkt de opmerkingen in een herwerkt conceptrapport.

Nadat de opmerkingen zijn verwerkt wordt het herwerkte conceptrapport bezorgd aan het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen.

Het rapport bevat naast de elementen uit de minimumnormen ook:

- een beschrijving van de topografische en bodemkundige situatie, met aanduiding van het onderzoeksgebied op perceelsniveau;
- een korte historische schets geïllustreerd met de relevante historische kaarten in de regio, met aanduiding van het onderzoeksgebied;
- kaartmateriaal:
  - een georeferencieerd sleuvenplan in overlay op het inrichtingsplan;
  - georeferencieerde plannen met weergave van de genomen absolute hoogtes van de sporen (t.o.v. TAW) en het maaiveld;
  - gedetailleerde plannen van de sleuven in kleur;
  - een georeferencieerde advieskaart met duidelijke afbakening van op te graven zones en verstoorde zones;
  - een georeferencieerde advieskaart met duidelijke afbakening van op te graven zones en verstoorde zones in overlay op het sleuvenplan;
  - een georeferencieerde advieskaart met duidelijke afbakening van op te graven zones en verstoorde zones in overlay op het projectplan.
- de opgelegde oppervlakte van de sleuven en kijkvensters en de procentuele verhouding hiervan t.o.v. het projectgebied;
- een beschrijving en verantwoording van afwijkende methodiek indien dit noodzakelijk was;
- een beschrijving van de resultaten met inbegrip van een antwoord op de onderzoeksvragen;
- aanbevelingen voor *in-situ* behoud;
- aanbevelingen voor verder archeologisch onderzoek met een aanduiding van op te graven zones met duidelijke motivatie, methodiek van het archeologisch vervolgonderzoek en aandachtspunten
- Locatie waar het vondstmateriaal wordt bewaard.
- Bijlagen:
  - Fotolijst
  - Sporenlijst
  - Vondstenlijst
  - Coupetekeningen
  - Alle gedurende de prospectie getrokken vlakfoto's, profielfoto's, detailfoto's en foto's van de gezette coupes

Kaarten worden als pdf- bestand en als GISshapefile aangeleverd.

8.3. eindrapport

Na goedkeuring van het conceptrapport door het agentschap Onroerend Erfgoed kan de laatste conceptversie worden opgemaakt als eindrapport.

Het rapport vermeldt in het colofon het ISBN/ISSN nummer of het nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan.

Er worden drie analoge en drie digitale exemplaren van het eindrapport bezorgd aan Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen.

Naast de drie exemplaren die bezorgd dienen te worden aan Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen wordt minimaal 1 digitaal exemplaar en 1 analoog exemplaar van het eindrapport afgeleverd aan:

- de opdrachtgever,
- de eventuele wetenschappelijke begeleiding
- het College van Burgemeester en Schepenen, dan wel de (inter)gemeentelijke dienst.

Bij het analoge exemplaar mogen de bijlagen worden aangeleverd op een digitale gegevensdrager.

De digitale gegevens worden aangeleverd op een usb flash geheugen.

Analoge exemplaren worden gedrukt in degelijke kwaliteit en met foto's en afbeeldingen in kleur.

De vergunninghouder bezorgt ten laatste bij aflevering van het eindrapport het ingevulde opvolgingsformulier aan de centrale dienst van het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen.

Het opgravingsarchief bevat minstens:

- alle opgravingsdocumentatie, aangemaakt volgens de minimumnormen en de bijzondere voorwaarden;
- het rapport;
- alle gereinigde vondsten gesorteerd volgens context en voorzien van een label.

Indien het agentschap Onroerend Erfgoed beslist dat een vervolgonderzoek noodzakelijk is, wordt het opgravingsarchief ter beschikking gesteld aan de uitvoerder van het vervolgonderzoek.

9. Personeel

De dagelijkse uitvoering van de prospectie met ingreep in de bodem ligt in handen van minstens:

- één archeoloog – projectleider (vergunninghouder). Hij/zij dient houder te zijn van een diploma zoals omschreven in het archeologiebesluit (artikel 12, 1°) en heeft minstens:
  - 10 prospecties met ingreep in de bodem uitgevoerd op zandleem- of leembodem.
- één archeoloog - assistent. Hij/zij dient houder te zijn van een diploma zoals omschreven in het archeologiebesluit (artikel 12, 1°) en heeft minstens:
  - 5 prospecties met ingreep in de bodem uitgevoerd op zandleem- of leembodem.

Voor de rapportage wordt minstens de archeoloog-projectleider ingezet.

10. Vergaderingen

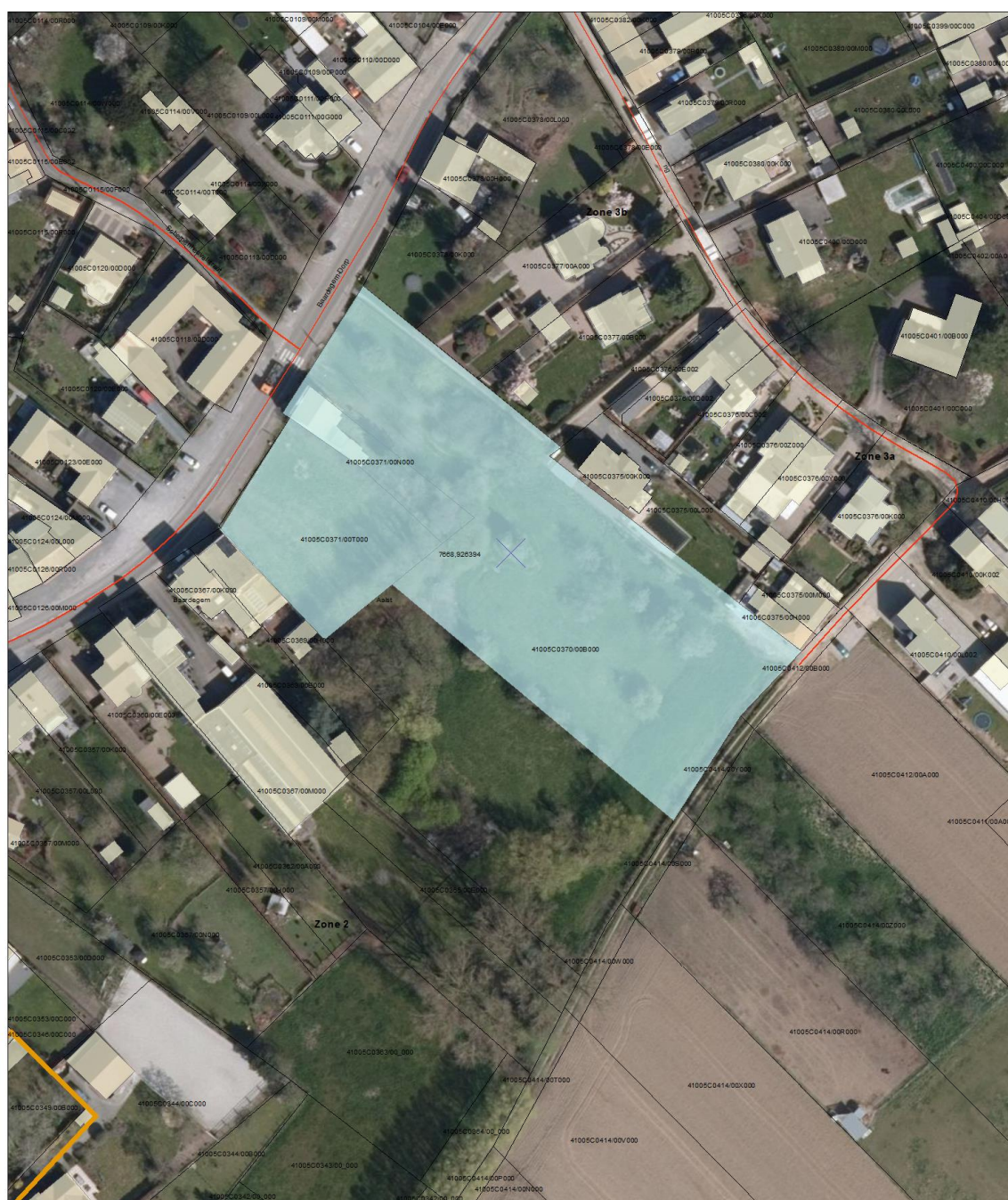
De vergunninghouder organiseert een startvergadering voorafgaand aan de prospectie met ingreep in de bodem, tussentijdse werfvergaderingen en een eindvergadering met de opdrachtgever, degene die de (wetenschappelijke) begeleiding verzorgt en de erfgoedconsulent van het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen. De vergunninghouder neemt verslag en bezorgt deze tijdig aan alle betrokkenen.

Bij de startvergadering worden de afspraken, het plan van aanpak en het inplantingsplan van de sleuven in overlay op het geplande project en de timing overlopen. De inplanting van de sleuven moet door de erfgoedconsulent van het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen goedgekeurd worden.

Tussentijdse werfvergaderingen worden georganiseerd indien het onderzoek gefaseerd verloopt, indien tussentijdse afwegingen gemaakt moeten worden, of indien hier tijdens het verloop van het onderzoek aanleiding toe ontstaat.

Indien een van de bovenvermelde betrokken partijen het nodig vindt, wordt er een eindvergadering georganiseerd die plaatsvindt vanaf 5 dagen nadat de nota met aanbevelingen beschikbaar is.

Tijdens de eindvergadering wordt bepaald of er al dan niet een archeologische opgraving dient uitgevoerd te worden, dan wel of een behoud in situ mogelijk is. De eindbeslissing over een **vervolgonderzoek** ligt bij het agentschap Onroerend Erfgoed.

0 5 10 20 30 40
Meters

Legende

PIB Aalst_Baardegem-Dorp

AANGETEKEND

SOLVA

Wouter DE MAEYER

Arne VERBRUGGE

Ruben PEDE

/ 7 MAART 2016

Joseph Cardijnstraat 60
9420 ERPE-MERE

uw bericht van
19 februari 2016

uw kenmerk

ons kenmerk
2016/067(2)

bijlagen

vragen naar / e-mail
werner.wouters@rwo.vlaanderen.be

telefoonnummer
+32 2 553 16 39

Datum
04 MAART 2016

betreft: **Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische controle met een metaaldetector** op een terrein gelegen in de **gemeente AALST** met adres Baardegem-Dorp 21, kadastraal gekend als **afdeling 9, sectie C, percelen 370b, 371t en 371n**. Het aangevraagde onderzoek zal uitgevoerd worden tussen **08 MAART 2016** en **30 JUNI 2016**.

Geachte heer,
Geachte mevrouw,

Onroerend Erfgoed heeft uw aanvraag ontvangen op **19 februari 2016**.

BESLISSING

Een **vergunning** tot het uitvoeren van een archeologische controle met een metaaldetector wordt verleend aan **Wouter DE MAEYER**.

Volgens art 19 § 4 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium beschikt het agentschap Onroerend Erfgoed vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren.

ONDERZOEK EN AFWEGING

In artikel 9 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium staat: *Het is verboden om zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van het agentschap detectoren, inzonderheid metaaldetectoren, te gebruiken om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen.*

Hetzelfde artikel stelt verder: *Het gebruik van detectoren kan slechts worden vergund in het kader van een in toepassing van artikel 6, § 1, vergunde opgraving.*

Gelet op artikel 12, artikel 13 en artikel 19 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium voerde het agentschap Onroerend Erfgoed een onderzoek uit waarbij volgende afwegingen werden gemaakt:

Uit de opgave van de kwalificaties van de vergunningaanvrager blijkt dat de aanvrager beschikt over het vereiste diploma, een opleiding inzake opgravingstechnieken en -methoden heeft ge-

noten, beschikt over een archeologische opgravingservaring van minimum 6 maand en de nodige kennis en ervaring heeft inzake het gebruik van een metaaldetector om archeologische monumenten op te sporen.

Onroerend Erfgoed heeft vastgesteld dat het gebruik van de metaaldetector zal plaatsvinden in het kader van de vergunde archeologische prospectie met ingreep in de bodem, waarvoor een vergunning verleend werd aan **Arne VERBRUGGE** met nummer **2016/067**. De houder van deze vergunning heeft zich akkoord verklaard met het gebruik van een metaaldetector door **Wouter DE MAEYER** en heeft verklaard toezicht te houden bij het gebruik ervan.

Uit de opgave van de aard van de detector (**XP ADX 150**) blijkt dat dit apparaat geschikt is voor het opsporen van archeologische monumenten.

BIJKOMENDE INFORMATIE

Voor nadere toelichting bij deze vergunning en voor meer informatie betreffende uw dossier kan u zich wenden tot Werner Wouters via de hoger vermelde contactgegevens.

Deze vergunning ontheft u niet van de verplichting om eventuele door andere wet-, decreet- en regelgevingen vereiste vergunningen, machtigingen of toelatingen te bekomen.

Hoogachtend,

Gonda Callaert
Afdelingshoofd Beheer

AANGETEKEND

SOLVA
Wouter DE MAEYER
Arne VERBRUGGE
Ruben PEDE

Joseph Cardijnstraat 60
9420 ERPE-MERE

uw bericht van
19 februari 2016

uw kenmerk

ons kenmerk
2016/067

bijlagen
1

vragen naar / e-mail
werner.wouters@rwo.vlaanderen.be

telefoonnummer
+32 2 553 16 39

Datum
04 MAART 2016

betreft: **Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische prospectie met ingreep in de bodem** op een terrein gelegen in de **gemeente AALST** met adres Baardegem-Dorp 21, kadastraal gekend als **afdeling 9, sectie C, percelen 370b, 371t en 371n**. Het aangevraagde onderzoek zal uitgevoerd worden tussen **08 MAART 2016** en **30 JUNI 2016**.

Geachte heer,
Geachte mevrouw,

Onroerend Erfgoed heeft uw aanvraag ontvangen op **19 februari 2016**.

BESLISSING:

Een **vergunning** tot het uitvoeren van een archeologische prospectie met ingreep in de bodem wordt verleend aan **Arne VERBRUGGE**.

Volgens artikel 15 § 5 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium beschikt het agentschap Onroerend Erfgoed (VCOE), vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier, over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren. Deze termijn kan verlengd worden met 30 dagen wanneer het agentschap het advies van de Vlaamse Commissie voor Onroerend Erfgoed wenst in te winnen.

ONDERZOEK EN AFWEGING

In artikel 6 § 1 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium staat: *Het is verboden zonder voorafgaande en schriftelijke vergunning van het agentschap archeologische opgravingen of graafwerken met de bedoeling archeologische monumenten op te sporen en vrij te leggen, uit te voeren.*

In artikel 6 § 2 staat: *Voor het uitvoeren van archeologische prospecties met ingreep in de bodem gelden de bepalingen die van toepassing zijn op de archeologische opgravingen.*

Gelet op artikel 12, artikel 13, artikel 14 en artikel 15 §2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, voerde het agentschap Onroerend Erfgoed een onderzoek uit waarbij volgende afwegingen werden gemaakt:

Uit de opgave van de kwalificaties van de vergunningaanvrager blijkt dat de aanvrager beschikt over het vereiste diploma, een opleiding inzake opgravingstechnieken en -methoden heeft genoten, beschikt over een archeologische opgravingservaring van minimum 6 maand en de nodige kennis en ervaring heeft inzake de perioden waartoe het archeologisch monument behoort.

De archeologische prospectie met ingreep in de bodem is verantwoord gezien de aanwezige archeologische monumenten op korte termijn bedreigd zijn door de bouw van een woonzorgcentrum.

Gezien het voorgestelde personeelsplan waarbij minstens **2 archeologen en een arbeider permanent worden ingezet**, de voorziene financiering en de vooropgestelde uitvoeringstermijn van minimum **2 werkdagen** zijn voldoende middelen, infrastructuur en personeel beschikbaar om de archeologische prospectie met ingreep in de bodem uit te voeren en af te werken.

Het onderzoek van de voorgestelde opgravingsstrategie toont aan dat deze op voldoende wijze tegemoet komt aan de aard van de te onderzoeken site, de archeologische verwachtingen en de te beantwoorden vraagstellingen.

Het voorstel van publicatie via SOLVA Archeologierapporten tegen 31 december 2017 voldoet aan de verplichting om de resultaten van het onderzoek binnen een redelijke termijn kenbaar te maken.

De vergunning wordt verleend,

mits in acht name van art. 15 § 1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, **dat stelt dat de vergunninghouder die rechtstreeks voor deze prospectie verantwoordelijk is deze ook daadwerkelijk op het terrein leidt,**

en mits in acht name van de algemene voorwaarden uit artikel 14 § 1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium en de hierna volgende bijzondere voorwaarden:

BIJZONDERE VOORWAARDEN

1. Een kopie van het verslag dient in drievoud aan het agentschap Onroerend Erfgoed **Oost-Vlaanderen** te worden overgemaakt, telkens op zowel een digitale als een papieren drager.
2. Het opvolgingsformulier in bijlage dient na het onderzoek aan het agentschap Onroerend Erfgoed **Oost-Vlaanderen** te worden overgemaakt.
3. De vergunninghouder brengt de (inter)gemeentelijke archeologische dienst op de hoogte van deze vergunning (indien van toepassing).
4. De vergunninghouder brengt het College van Burgemeester en Schepenen van de betreffende gemeente op de hoogte van het archeologisch project.
5. De vergunninghouder brengt het agentschap Onroerend Erfgoed **Oost-Vlaanderen** op de hoogte van het archeologisch project.

6. Deze vergunning en de eraan gekoppelde vergunningen dienen in origineel exemplaar aanwezig te zijn op het terrein tijdens het onderzoek.
7. Het rapport vermeldt in het colofon het ISBN/ISSN nummer of het nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan.

BIJKOMENDE INFORMATIE

Beroep:

Binnen de dertig dagen na ontvangst van deze vergunning kan beroep aangetekend worden tegen deze beslissing conform de procedure zoals voorzien in artikel 16 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium. Het beroep dient per beveiligde zending ingediend te worden bij Onroerend Erfgoed, Koning Albert II-laan 19 bus 5, 1210 Brussel.

Minimumnormen:

De actuele versie van de minimumnormen voor archeologisch onderzoek met bodemingreep in Vlaanderen kan u vinden op <http://www.codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1020865&param=informatie>.

Behandelaar:

Voor nadere toelichting bij deze vergunning en voor meer informatie betreffende uw dossier kan u zich wenden tot Werner Wouters via de hoger vermelde contactgegevens.

Andere regelgeving:

Deze vergunning ontheft u niet van de verplichting om eventuele door andere wet-, decreet- en regelgevingen vereiste vergunningen, machtigingen of toelatingen te bekomen.

Hoogachtend,

Gonda Callaert,
Afdelingshoofd Beheer

OPVOLGINGSFORMULIER

archeologische opgraving – prospectie met ingreep in de bodem

Waarvoor dient dit formulier?

Dit formulier wil gegevens verzamelen die Onroerend Erfgoed de nodige informatie verschaffen i.v.m. het uitgevoerde archeologische terreinwerk in Vlaanderen. Het vormt een aanvulling op de gegevens uit het aanvraagformulier, met informatie die hoofdzakelijk kan verschaft worden nadat het terreinwerk is afgerond.

In het kader van de veranderende regelgeving willen wij hierdoor meer inzicht verkrijgen in de evolutie op het terrein aangaande archeologie om de beleidsvorming mee beeld en input te verschaffen.

Wie moet dit formulier invullen?

Eenieder die een vergunningsplichtig onderzoek heeft uitgevoerd. Dit kan een vergunning zijn voor een opgraving, maar ook voor een prospectie met ingreep in de bodem. Voor iedere afgeleverde vergunning dient er een opvolgingsformulier te worden ingevuld. De verplichting tot het invullen van dit opvolgingsformulier wordt opgelegd in de bijzondere voorwaarden van de vergunning.

Wanneer vul ik dit formulier in?

Gelieve het formulier mee in te zenden met het basisrapport. Hou het dus goed bij de hand.

Opgraving ☐

Prospectie ☒

Vergunningsnummer:

2016/067

Naam vergunninghouder:

Arne VERBRUGGE

Naam site:

AALST Baarddegem-Dorp 21

1. Oppervlaktegegevens

A. Projectgebied: ..... ha ..... a

*Dit is de totale oppervlakte van een projectgebied waarbinnen werd opgegraven of geprospecteerd.
(Voor alle duidelijkheid: één hectare = 10.000 m² = 100 are)*

B. Onderzoeksgebied: ..... ha ..... a

Dit is de effectief onderzochte oppervlakte of m.a.w. het opengelegd terrein, weer te geven in hectare.

2. Kosten

Wij doelen hiermee op de effectieve kosten, die kunnen verschillen van de schatting die gemaakt werd in een eventuele offerte.

A. De kosten van het terreinonderzoek:

- - personeelskost: ..... € Bruto
  - - andere kosten: ..... € excl. BTW
- (materiaalkosten, logistiek, publiekswerking tijdens opgraving, beveiliging, staalname, ...
Eventueel lijst toevoegen)*

B. De kosten van de basisverwerking:

- - personeelskost: ..... € Bruto
- - andere kosten: ..... € excl. BTW

3. Termijn

A. Termijnen van het terreinwerk:

- - effectieve startdatum ...../...../.....
- - effectieve einddatum ...../...../.....
- - totaal aantal werkdagen ..... werkdagen

Dit slaat niet op het aantal werkdagen verdeeld over verschillende personen, maar over het aantal werkdagen waarbij effectief op het terrein gewerkt werd.

B. Termijnen voorzien voor verwerking en rapportage

- - totaal aantal werkdagen ..... werkdagen

Dit slaat niet op het aantal werkdagen verdeeld over verschillende personen, maar over het aantal werkdagen waarbij effectief aan de verwerking gewerkt werd.

4. Personeelsbezetting

Gelieve aan te kruisen wat past en het aantal werkdagen voor terreinwerk en rapportage samen op te geven.

A. Bezetting tijdens het terreinwerk

☐ Archeoloog

aantal:..... gedurende ..... werkdagen

☐ Topograaf

aantal:..... gedurende ..... werkdagen

☐ Natuurwetenschappelijke ondersteuning

aantal:..... gedurende ..... werkdagen

☐ Tekenaar / Veldtechnicus

aantal:..... gedurende ..... werkdagen

☐ Arbeider

aantal:..... gedurende ..... werkdagen

☐ Stagiair / vrijwilligers

aantal:..... gedurende ..... werkdagen

☐ Andere: .....

aantal:..... gedurende ..... werkdagen

B. Bezetting tijdens de verwerking

☐ Archeoloog

aantal:..... gedurende ..... werkdagen

☐ Topograaf

aantal:..... gedurende ..... werkdagen

☐ Natuurwetenschappelijke ondersteuning

aantal:..... gedurende ..... werkdagen

☐ Tekenaar / Veldtechnicus

aantal:..... gedurende ..... werkdagen

☐ Arbeider

aantal:..... gedurende ..... werkdagen

☐ Stagiair / vrijwilligers

aantal:..... gedurende ..... werkdagen

☐ Andere: .....
aantal:..... gedurende ..... werkdagen

5. Beschrijving van het onderzochte terrein

Aankruisen wat van toepassing is, meerdere opties zijn mogelijk.

- ☐ Stadskernonderzoek
- ☐ Onderzoek in buitengebied
- ☐ Grafveld
- ☐ Kerksite
- ☐ Abdijsite
- ☐ Kasteelsite
- ☐ Steentijdsite
- ☐ Andere : .....

6. Privacy

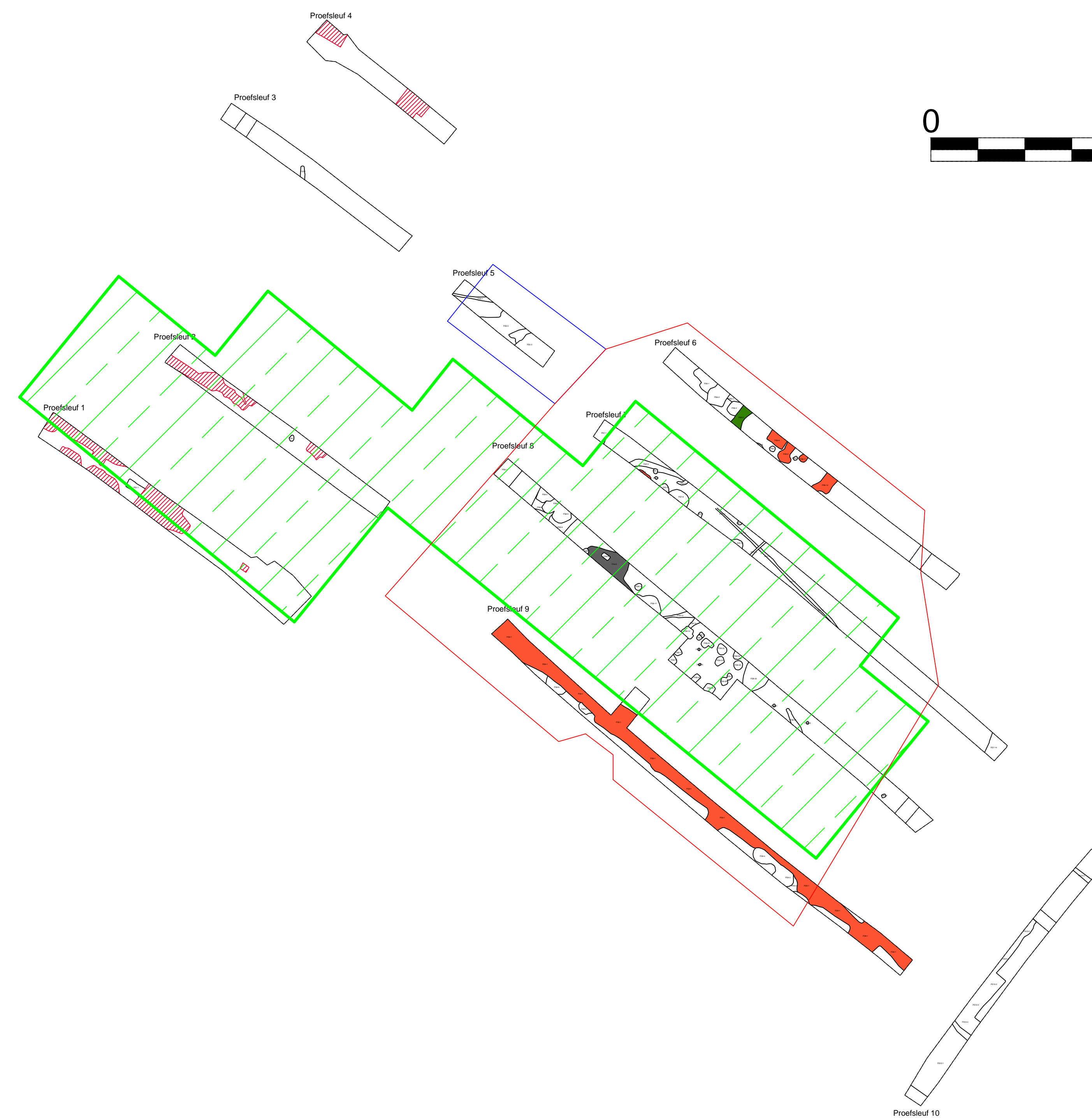
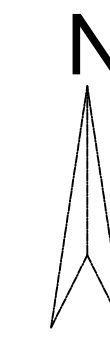
De gegevens die u meedeelt, kunnen worden opgeslagen in één of meer bestanden. Die bestanden bevinden zich bij de Vlaamse administratie, bevoegd voor het onroerend erfgoed. Ze worden gebruikt voor de behandeling van uw dossier en zullen daarnaast enkel gebruikt worden voor de opmaak van statistieken en wetenschappelijke doeleinden. In geen geval worden deze gegevens doorgegeven aan derden. U hebt het recht kennis te nemen van uw gegevens in die bestanden en zo nodig de verbetering ervan aan te vragen.

7. Uw opmerkingen

Gelieve dit formulier terug te zenden naar:
Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen

SOLVA

Metaaltijden

Volle middeleeuwen

Post-middeleeuwen

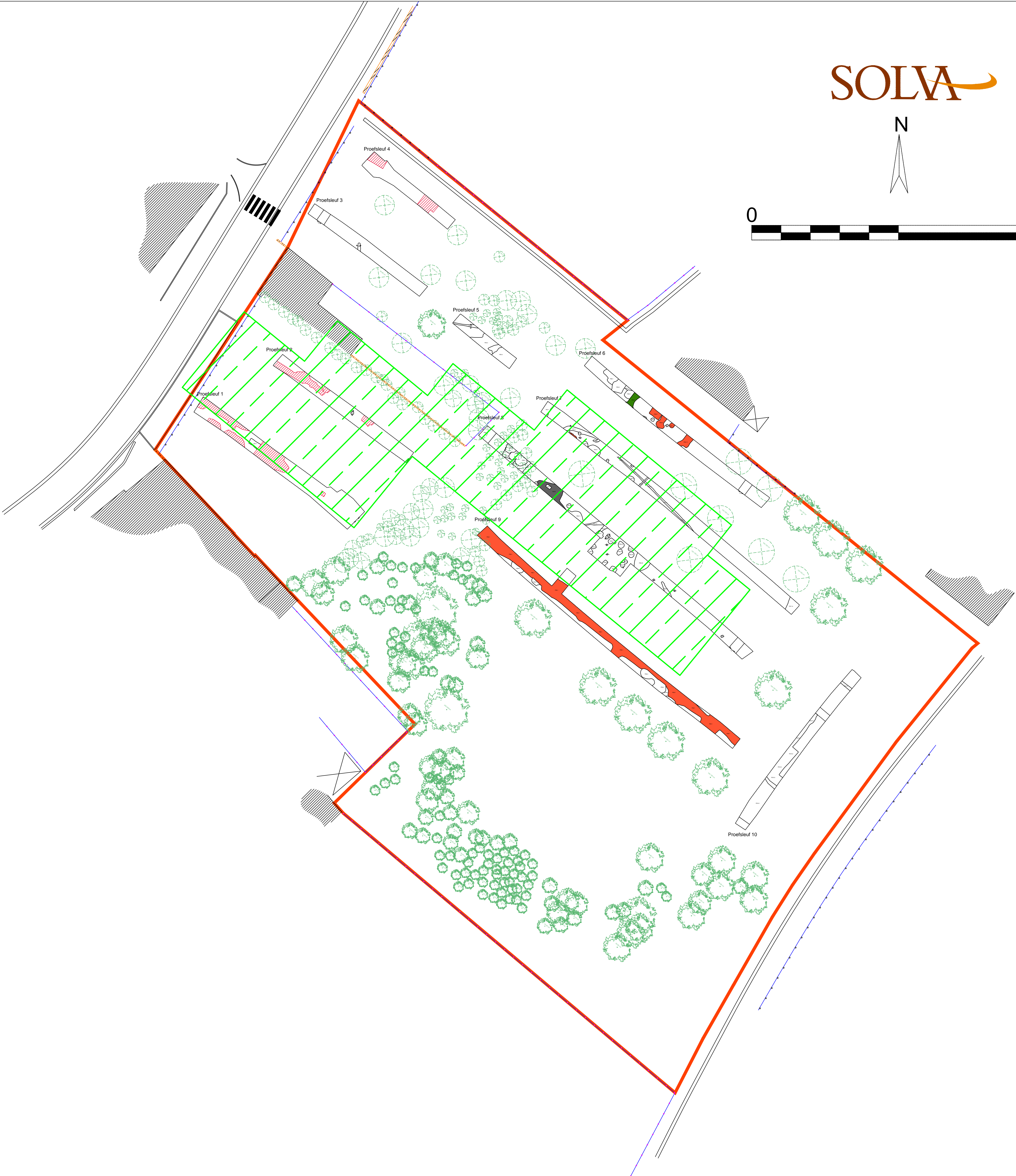

SOLVA

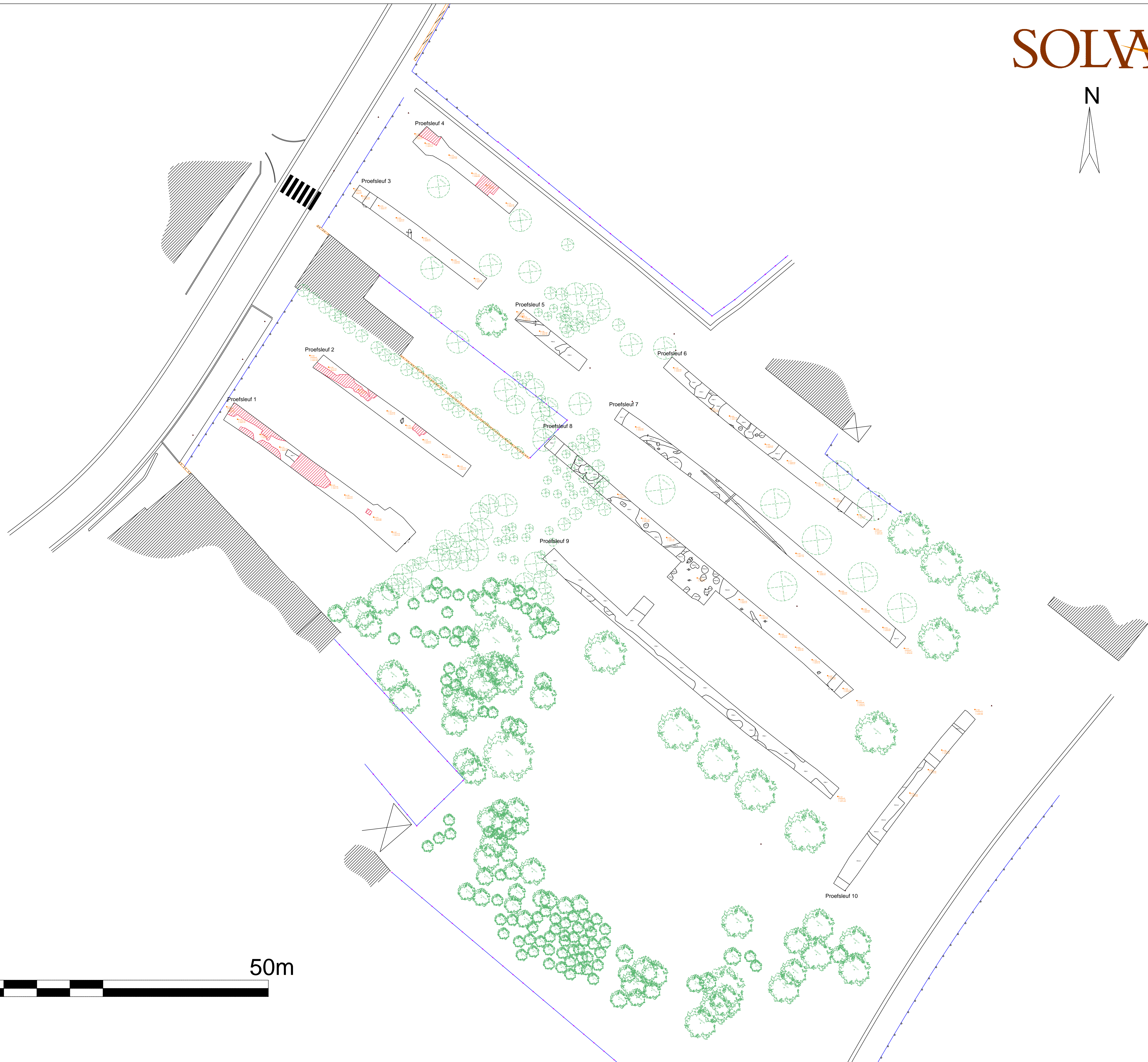
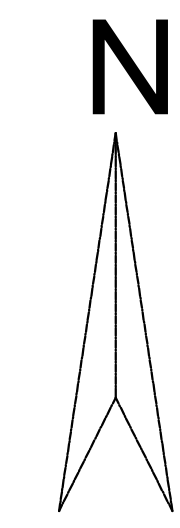
N

0

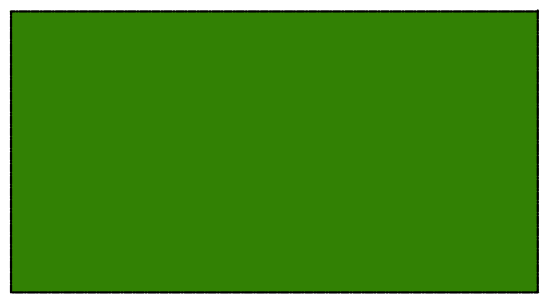
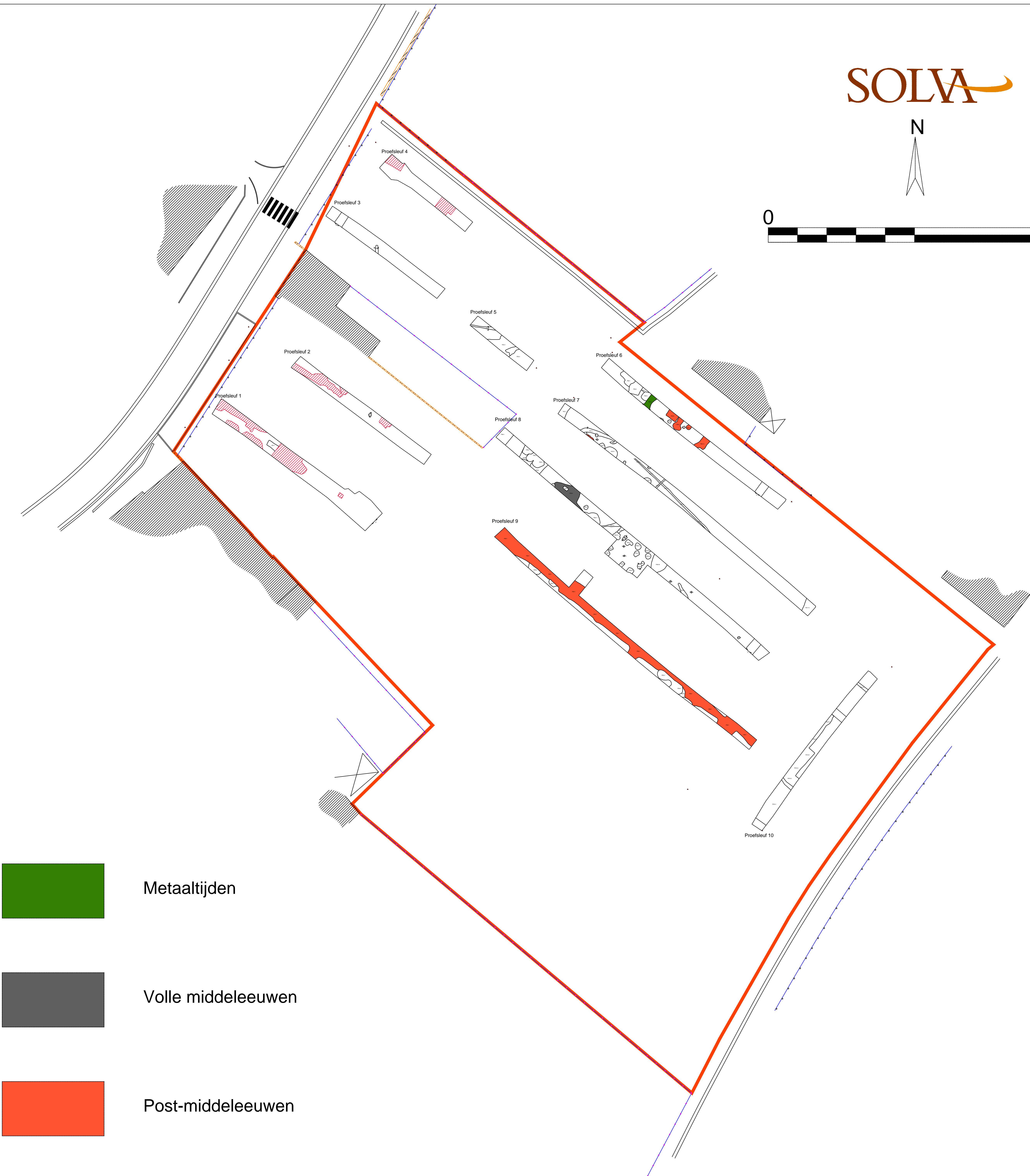
50m

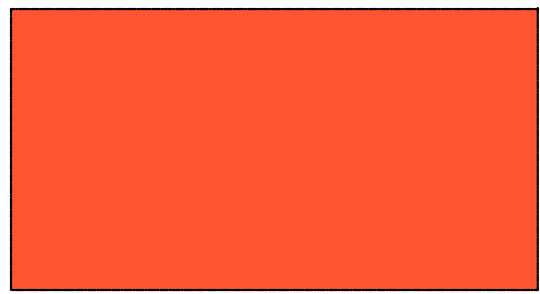

Metaaltijden

Volle middeleeuwen

Post-middeleeuwen

